LETO VI. / ŠTEV. 40 KRANJ, 3. OKTOBRA 1953

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA ŠT. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Z dvanajste redne seje

LOMO Kranj je podal obračun o svojem delu

Kakor je razvidno iz poročila podpredsednika tovariša Cenета Beznika, ki ga je podal na 12. seji LOMO Kranj (24. in 25. 9.) kaže po družbeni evidenci izpolnjevanje družbenega plana za prvo polletje 1953 naslednje rezultate: industrija 32,3% letnega plana, kmetijstvo 48,3%, gradbeništvo 102%, promet 32,2 odst., trgovina 57,3%, gostinstvo 90,9%, obrt 47,6%. Celoten plan po družbeni evidenci je izpolnjen 33,1 odstotno od letnega plana. Na podlagi knjigovodskih podatkov pa je družbeni plan za prvo polletje izpolnjen 52,2%. Proizvodnja v industriji je v nekaterih podjetjih, n. pr. »Planika«, »Standard«, »Pletenina« in drugih dosegla slabe rezultate in so v proizvodnji pod planom. Seveda igra pri tem važno vlogo trg, torej objektivne težave, poleg tega pa nastopa še vrsta subjektivnih težav, ki jih bo treba čimprej odpraviti. Seveda so na drugi strani podjetja, katerih proizvodnja kaže odlične — najboljše rezultate, tako n. pr. »Sava«, »Iskra«, »Tiskanina«, »Inteks«, »Roleta«, »Gorenjska tiskarna« itd. Ta podjetja so svoje proizvodne plane celo prekoračila. Realizacija kaže nekoliko slabše stanje in sicer je od 19 podjetij doseglo planirano realizacijo v prvem polletju 9 podjetij. Plan akumulacije je bil v prvem polletju izpolnjen skupno 52,2 odstotno, kar znese v znesku din 4,653.936.000 din (v industriji pa z 51,8 odstotki). Tako je v primeri z letnim planom polletni plan akumulacije presežen za 146,236.000 din. Ta znesek bi bil uporabljen kot rezerva za drugo polletje, če bi prišlo do morebitne izgube zaradi znižanja stopnje akumulacije pri predilnicah in tkalnicah.

Podjetja so v tem obdobju ustvarila precejšen presežni sklad za plače, kar kaže na boljšo rentabiliteto podjetij, kot je bilo to upoštevano pri izračunavanju stopnje akumulacije v letošnjem družbenem planu. Podjetja ta presežni sklad uporabljajo za izplačilo presežnih plač. Zato bi bilo v mnogih primerih umestno, da bi posebne pomisije iz Zbora proizvajalcev vplivale na izplačilo presežnih plač. V drugem polletju bi se pa izdelal predlog za spremembo stopnje akumulacije. Akumulacijske stopnje, določene z družbenim planom, bi se lahko zvišale skoraj pri vseh podjetjih razen v usnjarski in obutveni ind. (»Planika«, »Standard«).

Glede izkoriščanja kreditov pri posameznih podjetjih bi bilo pripomniti, da so neizkoriščeni krediti posledica tega, ker podjetja niso izpolnila obveznosti do skupnosti in so družbeni prispevek uporabljala za svoja lastna obratna sredstva. Seveda so bile pa na drugi strani težave, s katerimi so se morala podjetja boriti in kar jim je otežkočalo porast dohodka. To je razvidno tudi iz nenormalnega porasta zalog proti koncu prvega polletja. Tako niso pritekala dopolnilna sredstva in je morala mestna občina kriti tekoče finansiranje iz prihrankov v prejšnjem letu in ostalih razpoložljivih sredstev.

Izpolnitev proračuna za prvo polletje bi pokazala naslednjo sliko: Realizacija dohodkov iz gospodarstva je izpolnjena 35,6 odstotno (razmeroma dobro dotekajo dohodki od prometnega davka). Dohodki od prebivalstva so realizirani 62 odstotno; stanje tu zelo dobro izgleda, vendar če ga samo primerjamo med planom in realizacijo, dočim se stanje bistveno spremeni, če planske številke nadomestimo s številkami, ki kažejo zadolžitev za leto 1952. Z ozirom na to bi skupni procent od realizirane dohodnine prebivalstva znašal 34,2 odstotka. Tega nizkega procenta je kriva slaba izterjava davka obrtniške dohodnine, pa tudi drugih poklicev. Realizacija dohodkov, uradov in ustanov znaša 92%, vseh ostalih dohodkov pa 56%. Visok procent dohodka uradov in ustanov kaže, da so bili ti slabo planirani. Bančna evidenca kaže celotno realizacijo dohodkov z 42 odstotki, dočim bi bilo dejansko stanje označeno s 50,8%, kajti upoštevati bi bilo treba poprave pri dohodkih iz gospodarstva.

Črpanje izdatkov kaže z ozirom na proračun zelo dober rezultat. Prosveta in ljudska kultura je črpala 48% letnega plana (krediti za 3 gimnazije, 3 osnovne šole, Glasbeno šolo, Prešernovo gledališče itd.), zdravstvo in socialna zaščita 42%, državna uprava 32% (tu so zajeti krediti za upravni aparat, poleg tega pa za komunalno) in proračunska rezerva 31%. Skupno torej znaša črpanje proračunskih sredstev 43 odst. Primerjava dohodkov in izdatkov kaže, da se je prvo polletje zaključilo z minusom, ki pa je bil pokrit z bančnim kreditom. Seveda je temu največ kriv slab dotok dohodkov iz gospodarstva. Analiza kreditov bi pokazala, da so ponekod krediti previsoko odmerjeni, drugod pa zopet prenizko, zaradi tega bo potrebno, da se v bodoče to še natančneje proučí in nato pravilno razdeli kredite.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Da bo vsak aktivist na svojem mestu

Občinski odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva v Kamniku je sklical občinsko konferenco zastopnikov in aktivistov terenskih odborov, na kateri so razpravljali o vseh problemih, ki so zvezani z bližnjimi volitvami v zvezne in republiške organe oblasti. Sejna dvorana je bila nabito polna. Sestanek je vodil tov. Danilo Cerkvenik, glavne napotke terenskim organizacijam za delo v zvezi s pripravami na volitve pa je v izčrpnem govoru podal tov. Perovšek, član CK ZKS. Govoru je sledila vneta diskusija, v kateri so osvetlili stanje kamniških terenskih odborov posamezni govorniki, predvsem sekretar mestnega komiteja ZK, tov. Srečko Bot. Iz teh izvajanj posnemamo, da vsi terenski odbori ne obvladajo položaja, drugi zopet ne razvijajo dovolj živahnega dela. V borbi proti pojavom klerikalizma jim stoji ob strani Socialistična zveza. Njena dolžnost je, da take pojave pravočasno razkrinkava in onemogoča. Tudi sindikalne organizacije so pokazale premalo sistematičnega dela pri ideološki prevzgoji članstva. Navzoči so se razšli s trdnim sklepom, da bo vsak aktivist v bližnjih volilnih pripravah na svojem mestu, ker je uspeh na volitvah odvisen tudi od dela vsakega posameznika.

Jeseničani se zelo zanimajo za nove gospodarske uredbe

Po vseh obratih velike jeseniške železarne in po drugih delovnih kolektivih in ustanovah živahno razpravljajo o novih osnutkih gospodarskega sistema. Posamezni delavski sveti in sindikalni odbori so ugodili številnim prošnjam in zahtevam delavcev in na obratnih sestankih začeli proučevati nove osnutke in uredbe. Na pobudo ljudstva sta mestni odbor SZDL in tovarniški odbor sindikata organizirala poseben seminar, kjer osnutke novih zakonov in uredb strokovno tolmačijo. Na seminarjih in sestankih udeleženci razpravljajo predvsem o predvidenem zakonu o ustvarjanju in razdeljevanju dohodka, o bančnem poslovanju, o socialnih ter drugih vprašanjih itd.

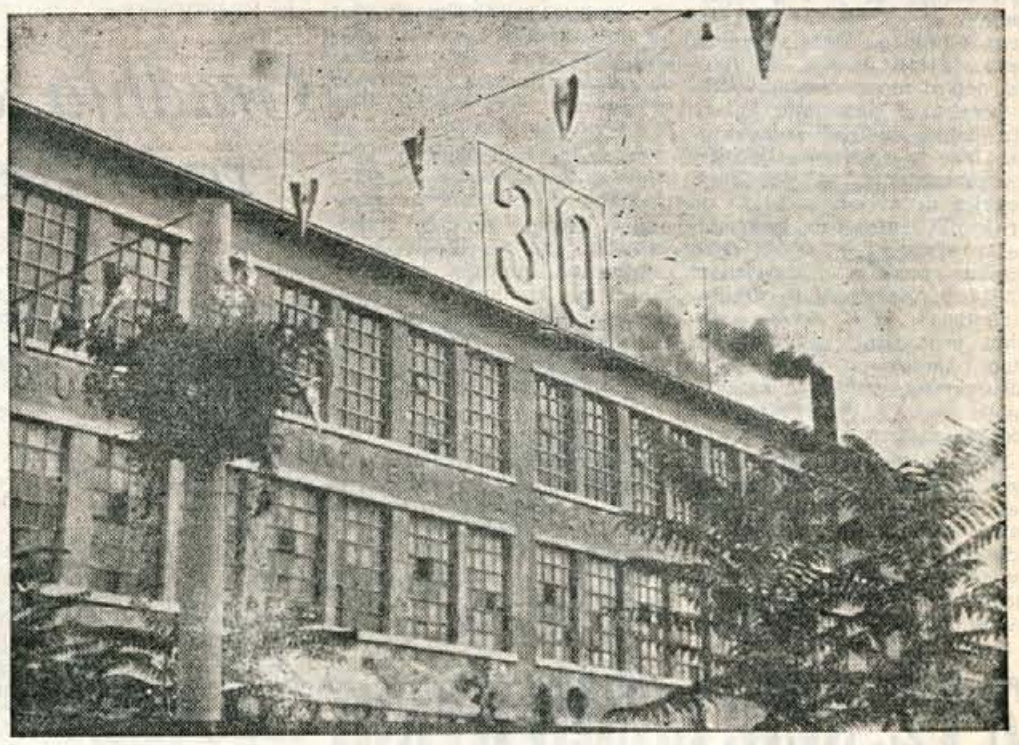

Tovarna »Induplati« v Jaršah

30 let dela, borb in zmag

Lep jubilej tovarne „Induplati" v Jaršah

Ob tridesetletnici ustanovitve tovarne »Induplati« v Jaršah pri Domžalah in triletnici delavskega samoupravljanja je izšla pod gornjim naslovom lepa knjiga, ki jo je napisal direktor tovarne Kamilo Marinc. V njej je pregledno nakazana vsa pestra zgodovina tega podjetja, v katero je bil ob njeni ustanovitvi pred tridesetimi leti vložen pretežno tuj kapital. 23. septembra 1923. leta so prvič zabrneli stroji v tej tekstilni tovarni, ki je zrasla na pogorišču Majčevega mlina. Stroji so bili stari, v tujini že izrabljeni, a z njimi so skušali tujci v tedaj industrijsko zaostali Jugoslaviji pridobiti si dobiček. Vodilni ljudje v tovarni so bili tedaj zagrizeni sudetski Nemci.

Izkoriščani delavci v tej tovarni so se skupaj z ostalim delavskim razredom Jugoslavije borili proti izkoriščanju. Na tovarniških poslopjih »Induplati« je vzidanih več letnic, ki povedo, kdaj so bili dozidani posamezni objekti, kar pove, da je lastnikom rasla z dneva v dan produkcija in da so z žulji našega delavstva ustvarjali sebi ogromen kapital. V 1934. letu je tekstilna industrija v Jugoslaviji doživela velik procvit. Podjetje »Induplati« je delalo na dve izmeni. Kilometre in kilometre blaga so vsak dan razpošiljali na vse strani države. Blagajna se je polnila. L. 1936. je zajela tovarno prva stavka. Delavskim zahtevam je bilo ugodeno, kajti kapitalisti so imeli polno naročil, po drugi strani pa so se bali konkurence in zato se niso upali upreti delavstvu. Leta 1940. je bila v tovarni organizirana prva celica Komunistične partije. Posledica dela Partije je bila, da v času okupacije niso bili v tovarni gospodarji okupatorji in njegovi hlapci, marveč Osvobodilna fronta. Tovarna je kljub namernemu počasnemu delu, kvarjenju strojev in sličnim sabotažam delala in prispevala NOB tako v denarju kot v blagu. Delavci v tovarni so bili s partizani tako tesno povezani, da so le-ti, kar s kamioni prihajali po blago za našo vojsko. V borbi za svobodo je padlo 26 članov kolektiva. Njim v čast je kolektiv letos pred vhodom v tovarno postavil lep spomenik.

*

Z izdelanimi tkaninami bi obkrožili ekvator

Po osvoboditvi se je delo v tovarni obnovilo s podvojenimi močmi. Če primerjamo največjo produkcijo pred vojno (leta 1940.) ter največjo po vojni (l. 1950) vidimo, da se je pri istem strojnem parku dvignila proizvodnost za celih 35 odstotkov. Tako je racionalno izkoriščeno splošno ljudsko premoženje, ki je ljudstvu zaupano. Pred vojno je bilo v tovarni zaposlenih 638 ljudi, danes pa jih je 850. Jarško delavstvo je v teh 30 letih izdelalo na milijone metrov tkanin. Celotna proizvodnja znaša blizu 40 milijonov metrov, to je toliko kot je obseg ekvatorja. Po vojni je rasla proizvodnja zaradi razširitve tovarne, povečalo pa se je tudi število izdelkov. Tovarna ima danes: predilnico, tkalnico, oplemenjevalnico in tiskarno. »Induplati« ima tudi specifičen značaj med tekstilnimi tovarnami, ker predelujejo tri vrste surovin: lan, konopljo in bombaž. V izdelkih se bližajo že svojemu 1000 artiklu. Podjetje se je zaradi dobre kakovosti izdelkov uveljavilo tudi na zunanjem tržišču, predvsem v Holandiji, Turčiji in Abesiniji.

Za dvig življenjskega standarda so mnogo napravili. Za delavce so letos dogradili velik stanovanjski blok, v katerem je našlo dom 6 družin in 40 samcev. Tudi samske provizorije bodo letos preuredili v družinska stanovanja, ki bodo opremljena s kopalnicami in ostalimi prifiklinami. V njih bo prostora za 8 družin. V letih 1947 in 1949 so zgradili lep sindikalni dom, kjer imajo lasten kinematograf. V Poreču pa so si jarški delavci sami uredili lep in prijeten počitniški dom. Kulturno in telesno vzgojno delo v kolektivu je zelo razgibano, za kar skrbi marljivo TVD »Partizan« v »Induplati«. Delovni kolektiv izdaja tudi periodičen časopis »Konopljan«, ki skrbi za ideološko in strokovno vzgojo jarškega delavstva.

In še nekaj malega o proslavi

V soboto popoldne je delovni kolektiv v »Induplati« praznoval 30-letnico obstoja tovarne z lepo pripravljeno proslavo. O zgodovini tovarne je govoril direktor Kamilo Marinc, nakar je Ivan Deržič, predsednik sindikalne podružnice, pozdravil 11 jubilantov in 6 invalidov, ki so v tovarni od samega začetka. Vsi jubilanti in invalidi so prejeli lepe nagrade, s katerimi jih je obdaril kolektiv. Nato so jarškim delavcem k njihovemu jubileju čestitali tovariš Tomo Brejc, član Izvršnega sveta LR Slovenije, ki je med drugim poudaril, naj ne pozabijo, da so del velike jugoslovanske družine ter naj imajo vedno pred očmi ne samo interese svoje tovarne, ampak tudi skupnosti. Čestitke sta izrekla zbranim še tov. Ivan Novak »Očka« in tov. Miha Berčič, predsednik OLO Ljubljana-okolica.

Na kulturni akademiji so člani društva »Partizan« nastopili s pevskimi in folklornimi točkami ter s Cankar-Delakovim »Hlapcem Jernejem«.

Proizvodnost posameznika se je letos dvignila za 4 odstotke

Tokrat nekaj besed o »Verigi« iz Lesc pri Bledu. Neštetokrat sem že slišal, da marsikje mislijo, da v tovarni »Veriga« v Lescah izdelujejo samo verige, kajti podjetje se pač tako imenuje. Vendar to ne drži. Podjetja izdeluje poleg verig tudi poljedelske stroje: pluge, brane, okopalnike itd. Ima pa tudi obrat, v katerem izdelujejo vse vrste vijake. Le-te pa proizvajajo v takih količinah, da količinsko kakor tudi finančno močno presegajo proizvodnjo verig in poljedelskih strojev, tako da bi morali po osnovnem artiklu imenovati podjetje »Tovarna vijakov« in ne »Veriga«.

Tovarna se lepo razvija in pazi na izpolnjevanje svojih obveznosti do skupnosti. Povečali so proizvodnjo vijakov in v prvi polovici tega leta naredili za 124 odstotkov več, kot v istem času preteklega leta. Po teh artiklih je veliko povpraševanje v vsej naši industriji, zato ima tovarna tudi pogoje, da se v naslednjih letih še bolj razvije. Poleg tega pa je veliko povpraševanje za težke kovane verige, katere potrebuje naša težka industrija, zlasti pa mornarica. Država mora še vedno uvažati nad 70 odstotkov potrebnih težkih verig. Tudi pri tem artiklu so v »Verigi« dvignili produkcijo za 140 odstotkov, napram lanskemu prvemu polletju, kar pa še vedno ne zadostuje potrebam. Zato se kolektiv upravičeno zavzema za uvoz strojev, s katerimi bi zamenjali dosedanje ročno kovanje in s tem povečali proizvodnjo za 6 do 7 krat. S tem bi bil tudi uvoz kovanih verig odpravljen. Računajo, da bodo še v drugi polovici prihodnjega leta dali nove stroje v obratovanje. Podobno je tudi s poljedelskimi stroji. Kljub temu, da so jih napravili za 40 odstotkov več, kakor v istem času lansko leto in da je ta vrsta industrije močno razvita tudi v ostalih republikah, vse potrebe še zdaleka niso krite. Značilno pa je to, da je po artiklih iz »Verige« večje povpraševanje kakor iz ostalih tovarn te vrste. Tu seveda igra važno vlogo kvaliteta, ki je v »Verigi« zelo dobra. Pa tudi oblast posveča kmetijstvu veliko skrb in je letos določila 70% popusta za nabavo raznih kmetijskih strojev. Proizvodnost posameznika so v tem letu dvignili za 4 odstotke in zaposlili okoli 200 novih delavcev, predvsem ženske delovne sile.

Na podlagi teh rezultatov sestavlja kolektiv družbeni plan za prihodnje leto.

36 novih visoko kvalif. delavcev

Želeč strokovno se izpopolniti in doseči na osnovi izpopolnitve višjo kvalifikacijo, se je po pravilniku o opravljanju strokovnih izpitov za kvalificiranega in visoko kvalificiranega delavca prijavilo lepo število delavcev iz železarne Jesenice, tovarne verig v Lescah in tovarne vijakov in žebljev iz Krope za polaganje izpita za visoko kvalificiranega delavca. Izpite so polagali pred izpitno komisijo OLO Kranj, ki je v minulem tednu zasedala v prostorih Metalurškega delavskega tehnikuma na Jesenicah. K izpitom za visoko kvalifikacijo je pristopilo 48 kandidatov, od tega 36 z Jesenic, 10 iz Lesc in dva iz Krope. Kandidati so dokazali s praktičnim izpitom visoko strokovno usposobljenost, s polaganjem teoretičnega dela izpita pa znanje, ki se zahteva od visoko kvalificiranih delavcev.

Prodaja hiš iz splošnega ljudskega premoženja

Zadnje čase pogosto vidimo v naših časopisih oklice za javno dražbo stanovanjskih hiš iz sklada splošnega ljudskega premoženja. Za nakup je tudi vedno dovolj interesentov, zato je umestno, da spregovorimo nekaj besed o predpisih oziroma določilih, ki urejajo to prodajo in nakupovanje.

Uredba o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja, ki je bila objavljena v št. 17. letošnjega zveznega Uradnega lista, v svojem prvem členu navaja, da ljudski odbori mest, mestnih občin s posebnimi pravicami in občin, lahko manjše stanovanjske hiše iz splošnega ljudskega premoženja, ki jih imajo pravico upravljati in ki so po krajevnih razmerah namenjene za stanovanje ene ali dveh družin, prodajo državljanom FLRJ po določbah te uredbe.

Sredstva, ki se dobijo s takimi prodajami, pripadajo tistemu ljudskemu odboru, ki je hišo prodal, smejo pa se uporabiti samo za vzdrževanje in zidanje stanovanjskih hiš.

Hiše se prodajajo na javni dražbi, katero razpiše ljudski odbor. Natančnejše predpise o javni dražbi izda tisti ljudski odbor, ki hišo prodaja. Lahko pa ljudski odbor v primeru, kadar hiše ne more prodati na javni dražbi ali tudi v drugih določenih primerih, sklene prodati hišo na kak drug način.

S kupcem hiše sklene ljudski odbor pismeno kupno-prodajno pogodbo. Na zahtevo tistega, ki stanuje v hiši, za katere nakup je bila dana ponudba, lahko ljudski odbor sklene, da se hiša proda njemu, čeprav se ni udeležil javne dražbe, seveda v pogojih, ki veljajo za druge kupce. Kupec ima pravico, da vpiše v zemljiško knjigo lastninsko pravico na hiši. Zemljišče, na katerem stoji hiša in dvorišče, pa ostane splošno ljudsko premoženje in kupec ga dobi v brezplačno in trajno uporabo.

Važno je tudi končno določilo, da se za vloge, odločbe, pogodbe, druge akte in opravila v zvezi s prodajo stanovanjskih hiš po določbah te uredbe ne plačajo nikakšne takse po zakonu o taksah, prav tako se ne plačajo sodne takse v zvezi z vknjižbo lastninske in zastavne pravice in ne prometni davek.

V zveznem Uradnem listu št. 31 z dne 12. avg. t. l. pa je bil objavljen še en dopolnilni člen k tej uredbi, ki določa, da tisti, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem boju, bodisi v sestavu narodnoosvobodilne vojske ali pa z organiziranim aktivnim delom od l. 1941, 1942 ali 1943, družinski člani borcev, ki so padli v narodnoosvobodilnem boju, vojaški vojni invalidi in izseljenci povratniki, lahko kupujejo stanovanjske hiše po določbah te uredbe tudi na obroke. Narodna banka FLRJ dovoli tem osebam dolgoročne kredite za nakup stanovanjskih hiš, ki se prodajo po teh predpisih o pogojih, ki so v skladu s predpisi o dovoljevanju kreditov za zidavo stanovanjskih hiš delavcem in uslužbencem.

Z 12. seje LOMO Kranj

(Nadaljevanje s 1. strani)

Skupni procent izpolnitve del investicijskega programa znaša 58 odstotkov. Pri izpolnjevanju investicijskega programa je občina naletela na številne težave. Tako so se dvignile cene, kar ni bilo predvideno, nastopile so tudi težave pri izdelavi načrtov in je zato prišlo ponekod do gradenj brez popolne tehnične dokumentacije, itd. Važno vprašanje, ki se postavlja pred ljudske odbornike in zbore volivcev je, ali naj se dela še nadaljujejo v takem obsegu, kot so bila zamišljena, ali ne. Gospodarski svet mestne občine je predlagal ljudskemu odb. zmanjšanje investicijskega programa od 485,500.000 na 368,850.000, torej za kakih 117 milijonov din, kar je odbor tudi sprejel.

Na 12. seji LOMO Kranj je bil tudi sprejet predlog o delitvi davka na presežek sklada za plače. Delitev bi izgledala tako, da bi 70 odstotkov ostalo mestni občini, 30 odstotkov pa bi dobil okraj.

Trgovska zbornica za okraj Kranj je predlagala ljudskemu odboru, naj bi se reorganiziralo trgovsko omrežje na področju mestne občine. O tem naj bi se pomenili z zbori volivcev, nakar bi odbor dokončno sprejel odločbo o reorganizaciji. Tako naj bi v trgovini z živili iz treh poslovalnic nastala tri grosistična podjetja: »Žito«, »Kokra«, »Preskrba«. Iz dosedanjega podjetja »Prehrana« naj se osamosvoje 4 poslovalnice, postopoma pa še ostalih 6. V manufakturi naj se poslovalnice na drobno, ki so sedaj v sestavu »Kokre« in »Tiskanine« osamosvoje. Ustanovi naj se samostojna trgovina z usnjem na drobno iz dosedanje poslovalnice podjetja »Tkanina« itd. itd.

Predsednik gospodar. sveta mestne občine tov. Ogrizek je na seji podal ostavko, ki jo je utemeljil s tem, da ne uživa več zaupanja pri ljudeh. Ljudski odborniki so ostavko sprejeli.

12. seja LOMO Kranj je bila zelo plodovita, saj je bil podan račun o dosedanjem delu, sprejeti so bili novi predlogi, postavljena nova vprašanja glede gospodarstva mestne občine, iznešeni uspehi in neuspehi. Ljudski odbor se brez dvoma zaveda, kako težke naloge ga čakajo, in da bo potreben še hud napor, da bodo uresničeni vsi načrti, ki si jih je postavil za cilj.

„Glas Gorenjske" v vsako hišo

Gradnja cest v radovljiškem okraju

V radovljiškem okraju vse povsod grade nove ceste, važne za napredek gozdnega gospodarstva in poživitev turizma.

Lansko leto je bila zgrajena pomembna cesta iz Bohinjske Bistrice na Rotarico in dalje v Selško dolino in Podbrdo. To leto grade drugo cesto, ki je velikega pomena tako za gozdno gospodarstvo Pokljuke, kakor tudi za turistično zvezo Bled—Pokljuka—Bohinj. Poleg teh glavnih cest so letos zgradili tudi nadvse pomembno cesto iz Mojstrane v dolino Vrat mimo slapa Peričnika do Aljaževega doma. Ta cesta je izredna pridobitev za naš turistični in planinski razvoj. To je šele začetna faza velike zamisli, ko bo skozi dolino Vrat vodila naša edina alpska cesta za tesno povezavo savske doline z gorenjim posočjem. Od Aljaževega doma bo cesta speljana skozi predor pod Luknjo v Zadnjico in dalje do alpske ceste Kranjska gora—Vršič—Trenta, ki pa skoraj pol leta zaradi snega in plazov ni uporabna. Pri uresničevanju turističnega cestnega omrežja v radovljiškem okraju nikakor ne smemo pozabiti na gradnjo ceste Mojstrana — Radovina — Krma in Bled.

Letos grade in popravljajo tudi traso mednarodne tranzitne ceste na sektorju Žirovnica — Javornik.

Važna pridobitev je tudi gradnja nove betonsko-asfaltne ceste na zapadnem delu mesta Jesenic.

Čimprej bo treba pričeti tudi z urejanjem cestišča na mednarodni avtomobilski cesti od Jesenic do državne meje na Korenskem prelazu.

Ta velika gradbena aktivnost za izboljšavo cestnega omrežja v radovljiškem okraju, je nadvse pozitivna in koristna za naše gospodarstvo in turizem.

Letno bodo prihranili 500 milijonov dinarjev

Gradbena dela pri novi ledarni na Jesenicah se bližajo koncu. Računajo, da bo ledarna, ki bo lahko proizvajala tudi do 20 ton ledu dnevno, začela s poskusnim obratovanjem že prihodnji mesec. Ledarno gradijo poleg športnega stadiona, kjer bo tudi veliko umetno drsališče. Tako bo jeseniškim hokejistom, pa tudi ostalim klubom iz države omogočeno drsanje že v zgodnjih jesenskih dnevih in v pozni pomladi. Jeseničani bodo poleg tega zaslužili tudi nekaj denarja, ki ga nameravajo uporabljati za razvoj in napredek telesne vzgoje in športa. S tem, da bodo dogradili zamišljene športne objekte, vzpenjačo na Mežaklju, zimsko in letno kopališče, moderno kegljišče itd. bodo odtegnili dobršen del mladine slabi družbi, predvsem pa gostilnam.

V tem osnovnem cilju pa se kaže tudi pomemben gospodarski uspeh, ki ga bo dala nova ledarna. Poleg vzdrževanja umetnega drsališča bo ledarna proizvajala velike količine ledu. Ko se je razširila vest o gradnji ledarne, so se številna podjetja po vsej naši državi in tudi izven nje, začela zanimati za jeseniško ledarno. Na Jesenicah so šele tedaj začeli pravilno ceniti pomen tega obrata. Gospodarski račun je pokazal, da je vrsta naših podjetij v preteklem letu utrpela skupno okoli 4 milijarde din škode, ker niso imela ledu za hlajenje raznega sadja, zelenjave, mesa itd. Ti izvozni artikli so se pokvarili ali pa izgubili na kvaliteti prav zaradi ledu. Naša podjetja so morala kupovati led v Avstriji za devize. To bo sedaj odpadlo in naše gospodarstvo bo prihranilo vsako leto najmanj 500 milijonov din; če pa upoštevamo še dohodke za led, so pa koristi še toliko večje.

Prav gotovo je pomen ledarne ne toliko večji, ker ima naša država velike obveznosti do svetovne trgovine in ker so Jesenice na važnem prometnem križišču. Čez Jesenice gre dnevno na desetine transportov raznovrstnega blaga, predvsem sadja, zelenjave in drugih kmetijskih pridelkov ne le iz naše države, temveč tudi iz sosednjih držav Grčije, Turčije, Bolgarije, Trsta itd., ki so prav tako močno zainteresirane za jeseniški led.

Vse to dokazuje, da so bile zahteve Jeseničanov pravilne, ko so zahtevali dovoljenje za gradnjo tako pomembnega obrata. Na Jesenicah imajo tudi pogoje za proizvodnjo suhega ledu. Zanimanje pa je tudi za proizvodnjo večjih in manjših hladilnih naprav.

Ledarna bo stala okoli 20 milijonov din, ker so večino del opravili domači strokovnjaki in delavci, dočim bi za uvoz take ledarne morali plačati okoli 10 krat več.

GLAS NAŠIH BRALCEV

Malomaren odnos strežnega osebja v hotelu „Jelovica" na Bledu do domačih gostov

V nedeljo, dne 20. 9. 1953, je nogometni klub iz Železnikov, skupno s 30 člani domačega TVD »Partizan« obiskal Bled ter se udeležil nogometne tekme Bled — Železniki.

Ob prihodu na Bled nas je približno 25 odšlo proti hotelu Jelovica z namenom, da zaužijemo nekaj toplega in izpijemo steklenico piva ali vina.

Na hotelski terasi smo zasedli prazno mesto ter čakali na postrežbo. Niti najmanj ni nihče dvomil, da ne bomo hitro postreženi, kajti v bližnjem salonu, kjer so še živahno zabavali gostje iz Holandije, je bilo videti prijazne obraze klanjajočega se strežnega osebja. Dalje je pri sosednjih mizah starejši natakar čistil pepelnike in mize, zato ni bilo dvoma, da bi prišli na vrsto tudi mi. Z razumevanjem smo čakali 10 minut, toda ker si nas niti po 25 minutah ni nihče ogledal, kaj šele postregel, smo z najslabšim vtisom hotel zapustili.

Nihče od prizadetih ne oporeka vljudnosti, ki jo strežno osebje izkazuje inozemskim gostom. Takšen odnos pa, ki ga je pokazalo strežno osebje do nas in že neštetokrat prej do drugih domačih gostov, ni vreden socialističnega človeka in naši časopisi so že pogosto pisali o prodaji narodnega ponosa za denar. Kaže, da bo uslužbence hotela »Jelovica« treba o tem posebej poučiti.

Ta pojav ni edinstven, slične nepravilnosti se dogajajo tudi v drugih blejskih hotelih in ostalih turističnih krajih. Lepi primeri so opisani v Slovenskem poročevalcu 22. 9. 53 pod naslovom »Turistične brez komentarja«.

Pri vsem tem nastaja vprašanje, kdaj bo naš človek, bodisi delavec ali delovni inteligent, tako srečen, da bo enakovreden inozemskemu gostu. Odgovor na to je, da bodo takšni odnosi posameznih uslužbencev gostinske stroke do domačih gostov obstojali še toliko časa, dokler bomo dopustili, da bodo v naših hotelih uslužbeni taki elementi, ki za malenkostno napitnino hlapčujejo pred tujci.

Kdo je kriv?

Dolga leta po osvoboditvi so na Glavnem trgu v Kamniku stale razvaline porušenega kamniškega doma, ki so kazile središče mesta. Bivši OLO Kamnik se ni dosti zmenil za to sramoto v svojem središču. Šele lani, ko je LOMO Kamnik dobil večjo samostojnost kot mesto s posebnimi pravicami, se je takoj odločil, da tu uredi trg z majhnim parkom. Razvaline so hitro izginile. Poškodovana fasada vogalne ulične hiše pa je začela dobivati popolnoma nov izgled. Načrte zanjo je izdelal po osnutkih arhitekta Plečnika ing. Tone Bitenc. Pred novo lepo fasado pa bi stal velik ostebričen balkon, ki bi estetsko pozivel vso ureditev trga. Gradbena dela so bila poverjena kamniškemu »Remontu«. Dela so bila že skoraj v zaključni fazi, ko se je balkon, ki je bil že dograjen, pred kakimi 14 dnevi nenadoma sesul. Stebri, ki so bili glavni nosilci konstrukcije, so se izmaknili in betonska plošča balkona je zdrsela na tla.

— Kdo je kriv? — se zdaj sprašujejo kamniški volivci. Škoda je precejšnja, kdo jo bo kril. Nekateri, ki radi v tem pretiravajo, vidijo kar cel milijon dinarjev. To je mnogo preveč, drži pa, da je le škoda storjena na račun skupnosti. Obrnili smo se glede krivde na strokovnjaka, ki si je ogledal ruševine balkona. Nerad je po daljšem prigovarjanju povedal svoje mnenje. Po njegovem sta to škodo zakrivila tako projektant kot gradbeno podjetje, ki sta bila oba nevinca pri izvedbi podobnih del. Seveda to še ni uradna izjava in prave vzroke in krivce bo ugotovila posebna komisija, ki je že določena.

— Kdo je kriv? — Pod tem vprašanjem tudi mi odpiramo za naše bralce v Kamniku, ki jim ni vseeno, kaj se počenja z njihovim denarjem, široko diskusijo. Vsi naj o tem iznesejo svoje mišljenje, povedo napake in svetujejo tako, da se podobni primeri ne bi več dogajali. Želeli bi, čeprav je že precej pozno, da dobimo po tej strani čimveč odgovorov, ki jih bomo sproti objavljali v našem listu. Konstruktivna kritika, ki odpravlja pomanjkljivosti in malomarnosti v našem delu, bo največ koristila razjasnitvi nerešenih vprašanj in vnesla v delo več čuta odgovornosti.

O novih oblikah našega gospodarskega sistema

Novi načini kreditiranja

Osnutek uredbe o dolgoročnem kreditiranju

(Nadaljevanje)

Obveznosti iz pogodbe o dolgoročnem kreditu, ki so ga lokalne in avtonomne enote, ljudske republike, FLR Jugoslavija, gospodarske in družbene organizacije ter skupine državljanov najele za ustanovitev novega podjetja (obrata), preidejo po vpisu novega podjetja (obrata) v register gospodarskih organizacij za novo podjetje (obrat), investitorji - koristniki kredita - pa ostanejo še naprej pogodbeni zavezanci, toda kot poroki.

Dolgoročni krediti se lahko uporabljajo samo za namene, za katere so bili odobreni.

Osnutek ima nadalje poglavje o pogodbi o dolgoročnem kreditu. Pogodba mora vsebovati določbe glede zneska kredita, o roku vračila, o obrestni meri in o namenu kredita. Lahko pa vsebuje tudi določbe o zavarovanju vračila kredita, kakor tudi druge določbe.

Za sklenitev pogodbe o dolgoročnem kreditu je potrebno, da koristnik kredita predloži investicijski elaborat, pregledan in odobren po pristojni revizijski komisiji. Kredit se lahko najame do višine predračunskega zneska investicijskega objekta. Koristniki dolgoročnih kreditov morajo skleniti pogodbo za ves investicijski objekt. Koristniki dolgoročnih kreditov morajo skleniti pogodbo za ves investicijski objekt. Koristniki dolgoročnih kreditov morajo odplačevati dobljeni kredit v polletnih anuitetah, katere pa se lahko plačujejo v mesečnih obrokih, kar se določi s pogodbo. Rok odplačevanja kredita se začne z dnem, ki je v kreditni pogodbi določen kot dan začetka uporabe objekta. V pogodbo se vnesejo tudi določila o pravicah pogodbenih strank v primeru neizpolnitve njihovih obveznosti kakor n. pr.: da posojilodajalec odpove nadaljni kredit in zahteva povračilo celotnega zneska izkoriščenega kredita v primeru, kadar koristnik dolgoročnega kredita ne uporablja kredita v namene, določene v pogodbi, da posojilodajalec zahteva plačilo vsega dolga, v primeru, če koristnik kredita ne plačuje v skladu z obveznostjo iz kredita v predvidenih rokih, kakor tudi, da za ob roku neplačane anuitete zaračuna zamudne obresti v višini pogodbene obrestne mere za kredit. Prav tako se s pogodbo lahko predvidi, da plača posojilodajalec pogodbeno kazen v primeru, če koristniku ne da v pogodbenem roku na razpolago kredita, ali pa ne v pogodbenih zneskih. Predvidijo pa se lahko tudi druge obveznosti posojilodajalca.

Banke morajo kontrolirati ali koristniki pravilno uporabljajo dolgoročne kredite.

V osnutku so nadalje navedene tudi možnosti zavarovanja terjatev iz pogodb o dolgoročnem kreditiranju.

Važno je tudi določilo, da da lahko Zvezni Izvršni svet, kadar to zahteva izpolnitev družbenega plana l. določi za kreditiranje posameznih kategorij gospodarskih organizacij, gospodarskih panog ali gospodarskih področij nižjo ali višjo obrestno mero, kot je obrestna mera, oblikovana na tržišču oz. daljše odplačilne roke, kot so predvideni; 2. določi zneske kredita, ki se morajo uporabiti za kreditiranje posameznih kategorij gospodarskih organizacij, gospodarskih panog ali gospodarskih področij.

V zadnjih poglavjih osnutka je določeno, da nadzorstvo nad izvedbo predpisov o dolgoročnem kreditiranju izvršuje finančna inšpekcija. Zoper kršitelje predpisov te uredbe pa so določene tudi upravno kazenske mere.

Osnutek uredbe o ustanavljanju gospodarskih podjetij in obratov

Za gospodarska podjetja oz. obrat se po osnutku uredbe šteje vsaka organizacija, katere predmet poslovanja je samostojno opravljanje določene gospodarske dejavnosti. Gospodarsko podjetje oziroma obrat je pravna oseba. Ustanavljajo jih državni organi, družbene organizacije, gospodarske organizacije in skupine državljanov. Državni organi, pristojni za ustanovitev obrata so: zvezni in republiški Izvrš. svet, ljudski odbor okraja, mesta in občine.

Gospodarsko podjetje je ustanovljeno, ko so v njem formirani organi delavske samouprave in ko je registrirano pri pristojnem organu. Vsaka gospodarska enota, ki je sposobna samostojno opravljati gospodarsko dejavnost, ima pravico postati samostojno gospodarsko podj. ozir. obrat. Delovni kolektiv enote predloži ta predlog ljudskemu odboru okraja oziroma mesta. Proti zavrnilni odločitvi ima delovni kolektiv pravico pritožbe na republiški Izvrš. svet. Za ustanavljanje in poslovanje gospodarskih združenj veljajo posebni predpisi.

V osnutku se dalje navajajo vrste gospodarskih podjetij, katera se ločijo po osnovni gospodarski dejavnosti. Obrati pa so v trgovinski, gostinski in komunalni dejavnosti, svojo dejavnost pa opravljajo v manjšem obsegu in z manjšim številom delavcev in uslužbencev.

V postopku za ustanovitev podjetja izda akt o ustanovitvi podjetja državni organ, družbena organizacija oziroma gospodarska organizacija, ki podjetje ustanavlja. Skupina državljanov pa ustanovi podjetje oziroma obrat s sklenitvijo medsebojne pogodbe o ustanovitvi podjetja oziroma obrata, katera mora biti odobrena od okraja oziroma mesta iz območja, na katerem bo sedež podjetja oziroma obrata.

Nadaljno konstituiranje podjetja oziroma obrata se sestoji iz volitev organov delavske samouprave, sprejetja pravil in registracije podjetja oziroma obrata. Podjetje oziroma obrat dobi z registracijo lastnost pravne osebe in pravico začeti z delom. Konstituiranje pa se izvrši, ko je podjetje pripravljeno za pričetek obratovanja oziroma za opravljanje svoje dejavnosti in ko so izpolnjeni vsi predpisani pogoji za njegovo ustanovitev in na podlagi odobritve za konstituiranje, ki jo izda ljudski odbor okraja oziroma mesta na območju katerega je sedež podjetja, kateri pa še izvrši razne predhodne ugotovitve in pregled podjetja ali obrata. S posebnimi predpisi zveznega oziroma republiškega Izvrš. sveta bodo določeni za posamezne vrste gospodarskih podjetij in obratov pogoji glede tehnične opremljenosti, higiensko sanitarnih zaščitnih ukrepov, strokovne usposobljenosti osebja, lokacije obratnih in poslovnih enot. Ljudski odbor ne sme odkloniti odobritve za konstituiranje, če je postopek za ustanovitev podjetja izveden po predpisih te uredbe ali če so izpolnjeni pogoji za ustanovitev podjetja oziroma obrata. Na vsak zahtevek za konstituiranje mora izdati odločbo najkasneje v roku 30 dni od dne, ko je zahtevek prejel. Proti odklonilni odločbi je možna pravica pritožbe na republiški Izvršni svet.

(Dalje prihodnjič)

Rezultati nedeljskih nogometnih tekem za prvenstvo Goreniske

Projektor:Železniki 7:2 (2:2)
Bled : Gumar 4 : 1 (3:0)
Hrušica : Ljubelj 1 : 6 (6:0)
Igra je bila predčasno prekinjena.
Ločan : Jesenice B 5:2 (2:2)
Prešeren : Korotan B 4 : 1 (1 : 0)
Korotan : Jesenice (mladinci) 1 : 1 (1:0)
Ljubelj : Ločan (mladinci) 0 : 2 (0:0)
Prešeren : Ljubelj (pionirji) 0 : 6 (0:2)
Korotan : Jesenice (pionirji) 1 : 1 (1:0)
Jesenice II : Projektor (pionirji) 1 : 1 (0:1)
Grafičar (Ljubljana) : Virtus (Duplica) 7:2

SLOVENSKA LIGA

Našim predstavnikom v slovenski nogomet, ligi kaj slaba prede. Na tujih igriščih se kar znajti ne morejo. V tretjem kolu je gostoval v Piranu **Gregorčič** z Jesenic, ki je moral kloniti pred boljšo enajstorico **Pirana** s tesnim rezultatom 1 : 0 (0 : 0), dočim so **Domžale** na šempeterskem igrišču zgubile z **železničarjem** iz Gorice kar s 3 : 0 (1 : 0). Obe tekmi sta bili živahni in lepi, le da so domači bili uspešnejši.

SPORED NOGOMETNIH PRVENSTVENIH TEKEM GORENJSKE 11. OKTOBRA 1953

V Kranju, igrišče Korotana: ob 10. uri Projektor : Gumar, službujoči Perne.

Na Hrušici, igrišče Hrušice: ob 15. uri Hrušica : Železniki, službujočega določi Hrušica.

V Lescah, igrišče Prešerna: ob 15. uri Prešeren : Jesenice II, pionirji, službujoči Vovk; ob 15.45 uri Prešeren : Bled, službujoči Vovk.

V Škofji Loki, igrišče Ločana: ob 15. uri Ločan : Ljubelj, službujoči Marguč.

Na Jesenicah, igrišče Jesenic B : Korotan B, službujoči Faganeli.

TELESNA VZGOJA IN ŠPORT — NUJNA POTREBA INDUSTRIJSKIH CENTROV

Veliko in živo prizadevanje za športno udejstvovanje vidimo trenutno na Jesenicah. Odkar so jeseniški športniki združili in uredili svoje vrste, smo lahko opazili na Jesenicah velik telesno vzgojni in športni polet. Intezivno so začeli delati nogometaši, namizno teniški igralci, smučarji, kajakaši, hokejisti in umetni drsalci, kegljači in še veliko drugih, ki so do sedaj spali na lavorikah nekdanjih častnih rezultatov. Novo športno društvo Jesenice je pravilno usmerilo in pospešilo razvojno pot športa na Jesenicah. V kratkem času obstoja so vsi prijeli za delo. Prvi so začeli kegljači, za njimi nočejo zaostati nogometaši, prav tako pa so vztrajno na delu tudi hokejisti in vsi drugi, ki imajo pogoje za uspešno udejstvovanje.

Organi samoupravljanja v železarni in vseh drugih delovnih kolektivnih podjetjih kažejo veliko razumevanje za pozitivno rast športa na Jesenicah, zavedajo se v polni meri, da lahko le zdrav človek nudi skupnosti vse tisto, kar od njega pričakuje.

Šah • Telesna vzgoja • Šport

Igra brez konca

Moštvo Korotana se je dostojno predstavilo domači publiki

V nedeljo je bila v Kranju na sporedu prva tekma hrvatsko-slovenske lige med **Izolo** in domačim **Korotanom,** ki pa se je žal končala samo z odigranim I. polčasom igre. Lepo vreme, uspeh domačinov v Zagrebu, njihov prvi nastop doma, vse to je na Korotanovo igrišče privabilo rekordno število gledalcev: okoli 2.000. Sodil je objektivno tov. Gvardjančič iz Ljubljane.

Takoj v začetku igre so domači prešli v napad in z zelo lepo in hitro igro nevarno ogrožali nasprotnikova vrata. Že v prvi minuti je imel vratar gostov, ki se je odlično izkazal, obilo dela, da je odbranil svoj gol od zadetkov. Toda tudi vsa njegova spretnost ni nič zalegla pred razigranimi napadi Korotanovih igralcev. V 5 minuti je izvrstni Noršič preigral sobrambo gostov in prisebno plasiral žogo v desni kot vratnic: 1 : 0 za Korotan. Korotan je bil vseskozi v znatni premoči. S svojo tehnično boljšo in požrtvovalno igro je popolnoma zmedel nasprotnika, ki je le redkokdaj prodrl na polovico domačih, kjer je odlična obramba zadovoljivo opravila svojo nalogo. V 20. minuti je bil grdo napaden Božič, da so ga nezavestnega odnesli z igrišča, vendar se je po 5 minutah vrnil igrat. Opaziti je bilo, da so se gostje vsled nemoči začeli posluževati ostrejše igre, predvsem Zara I. V drugi polovici prvega polčasa v 38. minuti je imel Korotan še dve možnosti, da doseže gol, vendar jih je štular zastreljal. Gostujoče moštvo je hiter tempo igre popolnoma izčrpal, posebno še, ker so igralci med tekmo vedno pili vodo, s katero jih je zalagal njihov vodja. To je bilo slabo zanje in igre verjetno ne bi mogli vzdržati do konca. Nasprotno pa so bili igralci Korotana povsem drugačni, vsi so bili odporni in sveži ter so pokazali sijajno igro, ki se redko vidi na našem igrišču. Po prikazani igri bi moral biti rezultat najmanj 3 : 0 za Korotan in le odlični igri golmana se morajo gostje zahvaliti, da je ostal rezultat samo 1 : 0. Objektivni igralci so njegove uspehe večkrat nagradili z aplavzi.

Ob polčasu, pri odhodu igralcev z igrišča, se je pred garderobo dogodil neprijeten incident. Našel se je neki prenapetež iz publike in napadel golmana gostov, ker mu ni bila všeč njegova odlična igra. To je vredno vsake obsodbe. Igralci Izole so na ta osamljeni napad takoj ostro reagirali. Pretepli so napadalca, kar je tudi zaslužil s svojim nešportnim dejanjem, toda šli so še dalje. Moštvo Izole ni hotelo nadaljevati tekme z izgovorom, da niso varni pred gledalci. S tem so oškodovali številno publiko, ki je bila med vso igro objektivna in nepristranska in je odobravala vsako lepo potezo igre pri domačih in gostih. Takšen osamljen primer sektaštva, ki ga je izvedel gledalec Žane Pirnat iz Primskovega (očividci vedo povedati, da je bil celo vinjen), ne bi smel biti noben povod za prekinitev igre. Najmanj pa bi ta osamljeni izpad smeli vzeti kot politično pretvezo nestrpljivosti gledalcev, kar je čista izmišljotina gostov. Reditelji Korotana so napadalca takoj odstranili, LM pa ga je za prekršek tudi aretirala. Moštvo Izole je kljub zagotovilom službujočega delegata, uprave kluba in oblastnih organov, da se nimajo česa bati, trmasto ostalo pri svoji odločitvi. Odklonili so celo predlog da se tekma nadaljuje brez publike, čeprav zato ni bilo nobenega pravega povoda. Vse to ni nič zaleglo, moštvo Izole se na sodnikov poziv, da nadaljuje z igro ni odzvalo, zato je ta tekmo po 5 minutah zaključil. Takšen postopek moštva »Izole« ni bil z ničemer opravičen (razen, če jih je bilo strah pred hudim porazom, kar pa ni športno), ker so užalili številno publiko, ki se je vedla do njih vseskozi prijateljsko. Primer Žana Pirnata, ki ni niti član »Korotana« ne bi smeli vzeti gostje tako splošno. Mi sami ostro obsojamo Pirnatov nekulturni izpad, ki je oblatil ugled naših gledalcev, in v bodoče bomo take nestrpneže izločili iz svoje srede.

Tudi kamniški alpinisti so bili v Švici

Na sliki: MATTERHORN

Kamniški plezalci se že vsa zadnja leta uspešno uveljavljajo v razvoju slovenskega alpinizma. Njih torišče niso samo domače gore, t. j. Kamniške in Julijske alpe. Že lansko leto je skupina enajstih alpinistov obiskala pogorje Grossglocknerja in Lienških Dolomitov (Avstrija), kjer je izvedla vrsto pomembnih vzponov.

Letos pa so si podjetni Kamničani izbrali za svoj cilj švicarske alpe in sicer predvsem osvojitev vrha Matterhorna v visokem Wallis pogorju. S tem vzponom bi obenem počastili 60-letnico svojega Planinskega društva in PZS.

Velika denarna sredstva, ki so bila za ta podvig potrebna, je dalo na razpolago matično društvo in PZS, izdatno pa so podprli odpravo tudi LOMO in podjetja ter ustanove v Kamniku.

Sami so si skunstruirali in izdelali iz umetne mase specialni šotorček za visokogorsko taborjenje, ki tehta samo 95 dkg in je uporaben tudi kot zaščitna vreča (Zeltsack ali Zdarsky vreča) za bivake v steni.

Iz vse mogoče literature so pobrali opise Wallis pogorja in Matterhorna. Preskrbeli so si špiritne, bencinske in meta kuhalnike, izdelali ledne kline, torbice itd.

Deloma je bila odprava opremljena tudi z najnovejšimi derezami, ki jih je izumil naš ing. dr. Avčin in so označene kot izum FLRJ št. 24. Imeli so vojaški model. Z njimi se pa plezalci niso preveč pohvalili, ker so se jim zdele nekoliko preveč komplicirane.

Kot prva jugoslovanska povojna alpinistična odprava v Švico, je 21. avgusta skupina šestih alpinistov z vso hrano za 20 dni, plezalno opremo in ostalo ropotijo končno zapustila Kamnik.

Udeleženci so bili veseli, saj so se jim le odprla vrata v lepote in veličastnost Matterhornovega kraljestva, a navdajal jih je tudi grenak občutek, da jim je le redko kdo v domovini želi srečno pot in uspehe v tujih gorah.

Po naporni vožnji z vlakom in utrudljivi hoji iz Zermatta (zadnja železniška postaja) do vznožja Matterhorna, so si Kamničani po štirih dneh potovanja uredili taborišče s šotori pod grebenom Hörnli v višini 2800 m. Od tu so alpinisti v posameznih navezah naskočili več vrhov in smeri. Najprej so se poskusili z NW grebenom na Petit Cervin (Mali Matterhorn). Nato so se odločili za osvojitev najlepše gore na svetu Matterhorn. Po večurnem plezanju po Wymperjevi smeri so 28. avgusta srečno stopili na 4.505 metrov visoki vrh.

Nekaj dni kasneje so dosegli vrh tudi jeseniški alpinisti.

Č. A.

IZPLAČANA JE ZOPET NOVA ZAVAROVALNINA NAROČNIKU NAŠEGA LISTA

Naš naročnik Anton Zelnik iz Pivke št. 2 se je 5. avgusta smrtno ponesrečil. Njegova žena Helena Zelnik je dobila po njem zavarovalnino, ki gre v tem primeru vsem našim naročnikom. Od nje smo prejeli te dni sledečo

ZAHVALO

»Helena Zelnik se »Glasu Gorenjske« toplo zahvaljujem za podeljenih **10,000 din iz naslova zavarovanja naročnikov.«**

GASILSKI KOTIČEK

OBJAVA ŠTEV. 14.

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom okraja Kranj!

Tromesečna poročila.

Do 5. oktobra 1953. naj vsa društva obvezno pošljejo poročilo za mesece: julij, avgust in september. Poročila naj bodo točno in vestno izpolnjena. Posebna pažnja se bo polagala na točko 3. (vaje), točko 5. (stanje goriva) in točko 7. (blagajniško poročilo).

Vstavljive brizgalnice:

V okrožnici štev. 13. danega termina za vrnitev vstavljenih brizgalnic niso upoštevala sledeča PGD: Velesovo, Goriče, Preddvor, Srednja vas, Dobračevo, Žiri, Lahovče, Sp. Brnik in Kovor. Ker moramo brizgalne vrniti, stavimo zadnji rok 9. oktober in pozivamo omenjena društva na **obvezno** dolžnost.

Članarina — dolgovi:

Opozarjamo vsa PGD na izvršitev obveznosti do OGZ in GZ LRS. Dolžnike, ki poleg članarine dolgujejo Zvezi še za gasilski material, bomo v bodoči okrožnici imenovali in poslali našega zastopnika, da dolžni znesek izterja.

Šola Medvode:

Do danes še nismo prejeli prijav za obisk podčastniškega tečaja v Medvodah. Pozivamo vsa PGD, da na seji upravnega odbora vzamejo zadevo resno v pretres.

Prevzem poslov sekretarja:

Obveščama vsa PGD, da se je vrnil iz odsluženja kadrovskega roka voljeni sekretar tov. Metod Rotar ter prevzel posle.

Opozorilo!

Na željo društev je uradni čas pisarne OGZ ob torkih od 14. do 19. ure, kjer bo tedaj navzoč 1 član upravnega odbora.

Na pomoč!

V. d. sekretar: Maks Tvrdy **Predsednik:** Viktor Bizjak

Sprememba vozne cene na progi Jesenice - Ljubljana

S **1. oktobrom 1953** spreminjamo na progi Jesenice — Ljubljana **vozne cene** in sicer:

Jesenice — Ljubljana	**210.— din**
Javornik—Ljubljana Žirovnica	**200.— din**
Breznica Begunje	**190.— din**

Vozni red na tej progi ostane neizpremenjen in sicer:

odhod zjutraj z Jesenic	**ob 6.00 uri**
prihod v Ljubljano	**ob 7.45 uri**
odhod iz Ljubljane	**ob 14.30 uri**
prihod na Jesenice	**ob 16.15 uri**

SAP - LJUBLJANA

Gostinsko podjetje

„RESTAVRACIJA KRANJ“

VAS VABI NA OTVORITEV V PREUREJENIH PROSTORIH BIVŠE MENZE »ISKRA« **V SOBOTO, DNE 3. OKT. OB 19. URI.**

Ob otvoritvi in vsako soboto Vas bo zabaval znani plesni sekstet »Iskra«. Nudili bomo vse vrste jedil, pristna domača vina ter ostale alkoholne in brezalkoholne pijače.

Ob otvoritvi bomo točili vse pijače po še posebej znižanih cenah.

Obenem Vas obveščamo, da sprejemamo abonente, ki jim bomo od vključno 4. oktobra dalje nudili hrano po sledečih cenah:

Kosilo:	I. menu	din 90—
	II. menu	din 70.—
	III. menu	din 50.—
Večerja	I. menu	din 65.—
	II. menu	din 50.—

Zajtrk po izbiri.

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

DEŽURNA SLUŽBA

Dežurna zdravniška služba v območju ljudskega občinskega odbora mestne občine Jesenice od 2. 10. do 9. 10. 1953: Dr. Ljuba Noela, Nova bolnica, Plavž. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike z težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj

Sobota, 3. oktobra ob 20. uri, Klabund: Krog s kredo« — izven.

Nedelja, 4. oktobra ob 16 uri, Klabund: Krog s kredo — izven.

Torek, 6. oktobra ob 20. uri, Cankar: Hlapci — red Torek in izven. Jerman: Janez Eržen.

Četrtek, 8. oktobra ob 16. uri, Cankar: Hlapci — Zaključena predstava za gimnazijo. Jerman: Janez Eržen.

Abonente reda Torek prosimo, da nam oproste, da je bila predstava v torek 29. septembra odpovedana. Vzrok je bil smrtni slučaj v družini enega naših članov. Pri vseh abonmajskih predstavah so sedeži v prosti prodaji.

Uredništvo »Glasu Gorenjske« se opravičuje, ker je tiskarski škrat po pomoti izpustil 2 vrstici v prejšnji številki pri objavi Prešernovega gledališča.

KINO

Kino »Radio«, Jesenice: do 4. oktobra nemški film »Niki«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, ob nedeljah ob 16., 18 in 20. uri. V nedeljo matineja ob 10. uri. Cena za odrasle 20 din, za mladino 10 din. V soboto in nedeljo ob 20. uri dvojni program »Niki« in »Dolgo pomni«. 5. do 7. oktobra ameriški film »Aretacija«; 8. do 11. oktobra italijanski film »Jutri bo prepozno«.

Kino »Plavž«, Jesenice: 3. do 6. oktobra angleški film »Dolgo pomni«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja ob 10. uri. Cena za odrasle 20 din, za mladino 10 din. V soboto in nedeljo ob 20. uri dvojni program »Dolgo pomni« in »Aretacija«. 7. do 9. oktobra nemški film »Maja v tančici«.

Kino Javornik-Koroška Bela: 2. do 4. oktobra francoski film »Otroški vrtec«. Predstave v petek in soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri V nedeljo matineja .Vstopnina: za odrasle 20 din, za mladino 10 din.

Kino »Storžič«, Kranj: do 4. oktobra ameriški barvni film »Onstran Missourija«. Predstave ob delavnikih ob 16, 18. in 20. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri. Ob 21. uri ameriški barvni film »Na otoku s teboj.« Matineja 4. oktobra ob 8.30 uri »Onstran Missourija«, ob 10. uri »Na otoku s teboj«. 5. do 8. oktobra ameriški film »Carrie«. Predstave ob 15.45., 18. in 20. uri. (Spremenjeno zaradi dolžine filma).

Kino »Svoboda», Kranj-Stražišče: 2. do 4. oktobra ameriški film »Na otoku s teboj«. Predstava v petek ob 19. uri, v soboto ob 17., 19. in 21 uri, v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri. V soboto in nedeljo ob 21. uri na sporedu ameriški film »Onstran Missourija«. Isti film se prikazuje na nedeljski matineje ob 10. uri.

OBJAVE

Upravni odbor »Partizana«, društva za telesno vzgojo, Kranj, obvešča, da bo v sredo 6. oktobra ob 19.30 uri v zgornji dvorani Sindikalnega doma **članski sestanek** z naslednjim dnevnim redom: **Poročilo o dosedanjem delu in predlog članstva za bodoče delo.**

Člani in prijatelji društva vabljeni.

DPD »Svoboda« Kranj — mesto vabi nove člane k sodelovanju v svojih sekcijah: moški in ženski zbor »Prešeren«, godbo na pihala in dramsko sekcijo. Člani naj svoje sodelovanje prijavijo najpozneje do 10. oktobra tov. Mihi Papovu, Kranj, Sindikalni dom.

OPOZORILO VOLIVCEM!

Opozarjamo vse volivce na območju ljudskega odbora mest. obč. Kranj, da je 14. oktober določen kot zadnji dan za popravke in reklamacije vpisa v volilne imenike.

Volilni imeniki so volilcem dani na vpogled v tajništvu ljudskega odbora mestne občine soba št. 5/I dopoldne vsak delovni dan od 8 do 12. ure, popoldne pa v torek in četrtek od 14. do 18. ure.

Reklamacije po 14. oktobru se ne bodo mogle upoštevati.

MALI OGLASI

Prodam stavbo z vrtom v centru Kranja. Poslopje je ugodno za prezidavo v stanovanje z delavnico. Naslov se dobi v uredništvu.

Pozor! Dam večji znesek kot brezobrestno posojilo za stanovanje v Kranju ali bližnji okolici. Sem upokojenec z ženo. Ponudbe na upravo lista pod »Miren«.

Prodam plemensko kravo in telico. Naslov v upravi lista.

Lepe moštarice ima na prodaj Slanc, Preddvor pri Kranju.

Klavir starejšega tipa prodam za 20.000 din. Primeren za učenje ali podeželska društva. Naslov v upravi.

Prodam velike nože za ribanje zelja. Naslov v upravi lista.

Podpisana Tomažič Marija, Struževo 36, preklicujem kar sem neresničnega govorila o tov. Jožetu Žužku, Struževo 36 in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Prva premiera v Prešernovem gledališču

(Ivan Cankar „HLAPCI")

Že ob izidu so vsako Cankarjevo delo sprejeli žolčni napadi, negodovanje in vrsta zmotnih, največkrat zlonamernih vrednotenj. Če je bil še tako odkrit in kristalno jasen, zmeraj so mu očitali, da je meglen in zapreden v nerazumljivo simboliko. Hinavsko mu je kritika priznala veliko umetniško moč in blesteči slog ter enodušno preklela in izobčila nevarno prevratno in žaljivo predrzno misel, zavito v dognano obliko. V »Hlapcih« pa je Cankarjev bič zažvižgal tako ostro preko vse liberalne in klerikalne srenje, da niso z besnim kričanjem napadli le vsebinske plati drame, ampak raztrgali tudi oblikovno. Ob tej, še danes, pa tudi za naprej največji slovenski politični tragediji, ki je začetek umetniškega viška Cankarjeve literarne tvornosti, zlohotno in škodoželjno dopovedujejo, da je njegova umetniška pot končana.

Jerman (Eržen) in Lojzka (Cigojeva)

Cankar je »Hlapce« napisal po veliki klerikalni zmagi pri volitvah l. 1907, ko se je večina slovenske podeželske inteligence čez noč zasukala po vetru, kot petelin na strehi, sledeč Geninemu programu: »Nazadnjaštvo je dobro, naprednjaštvo je dobro, najboljše pa so pečene piške.«

Vsa ta žalostna parada omahljivcev, malovernežev in širokoustnih neznačajnežev je le spremna godba kruti in neusmiljeni, od Trubarja dalje trajajoči borbi za dušo slovenskega kmečkega ljudstva, borbi, ki se je tudi še po l. 1907 bila dalje z nezmanjšano silovitostjo vse do krvave odločitve v letih 1941-45. Leto sedmo ni zadnja žalostna obletnica v politični zgodovini Slovencev, za njo je prišlo leto 1914, prevrat, diktatura, jereza in fašistična okupacija. Število Jermanov je res v teh letih raslo in Kalander je bil vse večji in silnejši, toda med Komarji je bila še zmeraj velika gneča. Zato dojemamo »Hlapce« še danes tako intimno in neposredno, kot bi jih dojemali naši predniki, da jim ni avstrijska cenzura zapahnila vrat na oder.

Znamenitost »Hlapcev« ni le v politični aktualnosti, saj žgoč politični problem v dramski obliki še ni tragedija in Jermanova pot v hribe tudi ni tragična v dramaturškem smislu. Tragedija je v tem, da se Jerman ne zlomi v boju s premočnim, brezobzirnim nasprotnikom, temveč v tragičnem konfliktu v njem samem, v notranjem razkolu med ustaljenim prepričanjem in vero v pravilnost izbrane poti ter najčistejšo ljubeznijo do matere. S tem tragičnim zapletom, z vprašanjem krivde glavnega junaka, dobi politična drama drugo, večno živo in globoko občuteno človeško noto.

Merila, s katerimi tehtamo Cankarjevo umetniško delo še danes niso do kraja ustaljena. Literarna publicistika proglaša njegove igre za zgled realistične drame. Ljudje iz gledališč težko da se s tako opredelitvijo do kraja strinjajo. V strogo realističnem konceptu je moral vsak režiser trčiti ob probleme, ki jih z realističnimi izraznimi sredstvi odra ne more razluščiti na prizore, kot je Maksova »hipnoza« Kantorja, sodnik v isti drami, zavezovanje Grozdovega čevlja i. pd., ki so v tvornem svetu neverjetni. Cankar jih zavestno vkomponira v dramo, ker z njimi silno zaostri nasprotja in z zgoščeno izraznostjo odkriva notranjo vsebino drame.

Tudi zaključni akord »Hlapcev«, Cankarjeve najbolj realistične drame, izzveni v iracionalnem svetu. V skladu s trdo, logično stvarnostjo takratne družbene in politične situacije bi moral Jerman ali v smrt ali na Goličavo, od koder bi se po desetih letih vrnil v trg do kraja dotolčen, drugi Hvastja ali Kačur. V drami pa mu mrtva mati oprosti in na pot ga spremlja Lojzka, ki je simbol blage misli in globoke vere v človeka.

Vsa druščina v konferenčni sobi je iz realnega sveta. Cankar je tem človečkom postavil tako dognanem izrazu, kot še nobeno njegovo delo. Hvala za ta poseben uspeh gre v prvi vrsti režiserju Slavku Janu, pa tudi vsemu igralskemu kolektivu. Šele, če po predstavi ponovno pregledujem knjižni tekst drame, dobim približno sliko o velikem kreativnem delu, ki ga je opravil Jan z inscenacijo te naše standardne tragedije. Cankarju se je približal z ljubeznijo in velikim spoštovanjem. Ničesar ne odvzema in ničesar samovoljno ne dodaja. Predstavo gradi na psihološko poglobljeni analizi besedila. Vsaka gesta, vse kretanje na sceni je logično in psihološko zasidrano v besedilu, hkrati pa to besedilo podčrtava, osvetljuje in odgrinja zastrte misli. S skromnimi, a dobro pretehtanimi sredstvi skoraj hipno ustvari potrebno odrsko vzdušje. Samo en detajl: prvi prizor petega dejanja. Po tekstu so na odru Lojzka, Geni in Jerman. Dialog, poln namigovanj na smrt, se mukoma odvija. Ob zaključku prizora pride iz materine sobe zdravnik in pove, da gre z bolnico h koncu. Po Janu pripelje v začetku dejanja Jerman zdravnika k materi. S tem dobi prizor drugo osvetljavo. Ustvarjeno je težko, grazljivo vzdušje. Ves čas vemo, na kaj čakajo ti trije ljudje in zdi se, da stoji za vrati smrt. Takih tehtnih domislekov je v režiji več. Jan tudi natanko občuti, kdaj se Cankar odlepi od realnih tal. Z njim vred dvigne tak prizor v svet preroških prividov. Majhna mojstrovina zase je zborovanje in spopad v četrtem dejanju.

Junaka drame in nasprotna pola sta Jerman in župnik. Ob Erženovem Jermanu se nehote spomnim njegovega Dolinarja v »Jakobu Rudi«. Dolgo pot je premeril Eržen v dveh letih. Njegov junak je preprost, dober, na prvi videz malo pomemben človek, čigar vrednost spoznaš šele v borbi. Vse kar pove, je tudi v njem osebno dozorelo, zato ne rabi ne visokega podstavka, ne prepričevalnega glasu. Kako preprosto, nepatetično, toda kot dognano dejstvo, o katerem ni razpravljanja, pove znani stavek o narodu, ki »si bo pisal sodbo sam«. V intimnih in tragičnih scenah je toplo čustven, a ne sentimentalen.

V alternaciji je Jermanovo vlogo odigral še Jože Kovačič. Kovačičev Jerman je samozavestnejši, zrelejši in nekoliko skeptika. Jermanov lik se v njem še ni usedel (prekratkotrajni študij). Preigraval se je s spretno retoričnostjo, ki pa ni mogla prepričati. Daljši študij vloge bi dal mogoče drugačno sliko.

Kot Eržen, je presenetil tudi Pristov v vlogi župnika. Bil je impresivna, trda, na zunaj dostojanstvena, toda brezčutna postava »Velikega inkvizitorja«. Temu župniku verjamem, da obvlada faro s samim migom. Zato je Pristov vehementno reagiranje v drugem dejanju za čas vrglo iz okvirja. Izrazit je bil odtenek v zadnjem dejanju, ko ranjenega nasprotnika do kraja dotolče, nato pa si lahko dovoli za hip čisto iskreno človeško čustvovanje, tudi sam suženj sistema.

Kalander je v Kranju lahko le Grašič. Postavil je na oder poln lik, ki pri vsakem nastopu obvlada odrski prostor. Dobrodušen, šegav, poštен silak, ki ga je nevarno razbesneti.

Barvito so izdelane figure učiteljskega zbora. Nadučitelj (F. Trefalt) živ lik, kot da sem ga še včeraj srečal; zapiti Komar (M. Cegnar), ki je v drugem dejanju nekoliko zdrknil iz sicer dobro zastavljenega koncepta; Dolinarjev zlomljeni, tragični Hvastja; cinična Geni (M. Černetova), ki se postavlja na glavo le iz komodnosti in brbljava Minka (Klio Maverjeva), ki jo prav tako drugo dejanje za hip spodnese. Enakovreden drug tej tovarišiji je zdravnik (Jože Kovačič), zgovorni vetrogonč pod masko filozofa. Lojzka Anke Cigojeve je nežno, eterično bitje, bliže simbolu kot živi ženski. Tudi ostale manjše vloge so pazljivo izdelane, zlasti Jermanova bolna mati (A. Hlebcetova), ki jo nasprotje med materinsko ljubeznijo in srčno vernostjo spravlja v grob.

Primerno, intimno občuteno, mestoma močno stilizirano sceno je zasnoval ing. arh. V. Molka.

Vsaka premiera je za nas majhen praznik. Če pa Prešernovo gledališče predstavi Cankarja z njegovo najboljšo dramo v režiji tako zvanega režiserja in v tako dognani izvedbi, ki mora približati Cankarja vsakemu gledalcu, je to slavnost in dogodek. Pa sem se pri premieri oziral po dvorani in v mislih prešteval vse tiste (ne majhno število), ki bi pri tej slavnosti morali biti, pa jih nisem videl. Treba bo, da vsakdo od nas najprej samemu sebi dopove: Cankar je naš! **B.**

Kaj bo z Mestnim gledališčem na Jesenicah?

Odveč bi bilo ponavljanje o priznanem delovanju jeseniškega Mestnega gledališča, ki se je povzpelo med našimi amaterskimi, kakor tudi polpoklicnimi odri na najvidnejše mesto. 57 naštudiranih premier in 436 odigranih predstav, 33 ponovitev in 54 gostovanj govori dovolj jasno o zavidanja vrednem delovanju edine take kulturno-prosvetne ustanove v radovljiškem okraju. Kakor dosedanje je tudi letošnja gledališka sezona obetala veliko uspehov. Gledališki in umetniški svet sta izbrala repertoar, ki bo obsegal res priznana dela in nudil za vsakega nekaj. Ker pa je bil oder z dvorano nujno potreben obnovitve, je gledališče v poletnih mesecih s pomočjo subvencije Ljudskega odbora mestne občine Jesenice pričelo z obnavljanjem dvorane in odra, kar naj bi bilo dogotovljeno še pred sezono. Dela so potekala normalno in upali smo, da bosta obnovljena dvorana in tehnično izboljšan oder mnogo pripomogla k uspehom letošnje gledališke sezone. Do nedavna je bilo vse v redu, saj je LOMO z ozirom na dokazano nujnost celo odobril zvišanje proračuna investicij na blizu 2 milijona dinarjev. Ko pa je Narodna banka blokirala vsa investicijska sredstva občine, je slednja sprejela sklep ukiniti do nadaljnega vse investicijske gradnje. S tem sklepom je bilo znatno prizadeta komunalna dejavnost na Jesenicah. Z njo pa tudi Mestno gledališče, ki nima denarja za dogotovitev pričetega dela. Prostori so v takem stanju, da zahtevajo dokončno izdelavo in je vsako igranje, kakor tudi študiranje nemogoče. Vse kaže, da je letošnja gledališka sezona na Jesenicah resno ogrožena, kajti vsako zavlačevanje del pri obnovi odra in dvorane bi se podaljšalo do konca sezone. Jeseničani, ki so z veseljem opazovali dela pri obnavljanju Mestnega gledališča, se upravičeno sprašujejo, kaj bo z letošnjo gledališko sezono. Da bi gledališče po 8 letih uspešnega dela v devetem letu mirovalo, ne gre nikomur v glavo. 25.000 obiskovalcev jeseniškega Mestnega gledališča nestrpno pričakuje skorajšnje rešitve tega pereča problema in si nikakor ne more predstavljati, da bi ljudska oblast dopustila letos mrtvo sezono. Mestno gledališče na Jesenicah je edina taka kulturna ustanova v vsem radovljiškem okraju, zato je dolžnost, ne le mestnih, temveč tudi okrajnih forumov, da najdejo izhod iz trenutne zagate in zagotovijo Mestnemu gledališču potrebna sredstva, za dokončno izdelavo gledališke dvorane z odrom. Gledališki kolektiv pričakuje polno razumevanje pri merodajnih forumih in ustanovah, kar bo zanj največje in najlepše plačilo.

S sodišča

V. H. iz Binklja pri Škofji Loki je najemnik kamnoloma v bližini Škofje Loke. V njem dela nekaj delavcev. Lomljenje kamna v tem kamnolomu pa se je opravljajo proti pravilom in predpisom, ki določajo, kako je treba lomiti kamenje, da je zavarovano življenje delavcev. Inšpekcija dela OLO Kranj je ugotovila, da se lomljenje kamna opravlja od spodaj navzgor in to z izpodkopavanjem, kar je proti predpisom o varnostnih ukrepih pri delu v kamnolomih. Ob pregledu kamnoloma sta 2 delavca z vrtalnjem pripravljala luknje za miniranje na odru v višini 6 metrov, nad njima pa je bila še ca. 14 metrov visoka kamnita stena. Nad mestom vrtanja je šla stena nekoliko v previs (kakih 6 m), nato pa proti vrhu kakih 6 m v ostrem kotu 70 do 80 stopinj, nadalje pa v nagibu naravnega drsenja. Delo je bilo v takih okoliščinah zelo nevarno in če bi se stena zrušila, bi po vsej verjetnosti poškodovala delavca. Inšpekcija dela je takoj odredila, da se delo ustavi, dokler se ne zagotovi in pripravi tak način dela, ki bo zagotavljal popolno varnost delavcev.

V. H. se je moral zaradi tega, ker se ni držal tehnično varnostnih predpisov pri delu, zagovarjati pred sodiščem in je bil spoznan za krivega obtožnega dejanja in obsojen na 5000 din denarne kazni pogojno za dobo dveh let.

Dopisujte v „Glas Gorenjske"

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Domžal

Nad 4000 volivcev bo 6. in 8. novembra volilo na voliščih Domžal in okolice odbornike v okrajni Zbor proizvajalcev. V Domžalah bodo 4 samostojne volilne enote, na katerih bodo proizvajalci izvolili 6 odbornikov, dočim bo na 5 vezanih volilnih enotah izvoljeno 5 odbornikov. Med zadnje spadajo tudi volišča daljne okolice Domžal: Homca, Radomlje, Lukavice, Peči in Moravč. O vsem tem so se podrobno pogovorili na sestanku 24. septembra, na katerega so prišli predstavniki SZDL, sindikatov in podjetij iz območja domžalske občine. V Domžalah so se že začela velika predvolilna zborovanja, na katerih pretresajo in postavljajo kandidate.

•

V nedeljo popoldne se je igral z 9 mm pištolo mizarski vajenec A. A. iz Domžal in pri tem ustrelil 16 letnega Franca Kepca iz Trzina. Povzročitelj nesreče je uboj sam prijavil. Pištola, s katero se je igral, ni bila prijavljena.

Uspela turneja Prešernovih zborov

Moški pevski zbor France Prešeren, sekcija DPD Svoboda Kranj, je gostoval pet dni po Slovenski Istri. Pod vodstvom dirigenta Petra Liparja je imel uspele koncerte v Kopru, Portorožu in Piranu. Tudi v radiu Koper je pel dva sporeda slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Ženski pevski zbor pa je imel 21. sept. izredno uspeli koncert v Črikvenici.

Vsi koncerti obeh zborov so vzbudili navdušenje poslušalcev. Zbora, ki sta med najboljšimi amaterskimi zbori v Sloveniji, sta s svojimi koncerti pred mednarodno publiko dokazala visoko raven naše zborovske kulture, za kar zasluži vse priznanje.

Z Bleda

20. septembra je bila z uspehom zaključena gospodarska razstava na Bledu. Na njej je sodelovalo 49 razstavljalcev. Zastopane so bile domala vse gospodarske panoge. Tujci so se najbolj zanimali za kroparske izdelke, čipkarstvo in keramiko. Veliko zanimanje pa so pokazali tudi za izdelke podjetij »Toko« iz Domžal, »Elana« iz Begunj in »Stola« iz Duplice. Tudi izdelki naše tekstilne industrije so mnogim ugajali.

•

V letošnji sezoni je bilo na Bledu več predrznih vlomov in navadnih tatvin. Nedavno so prijeli nevarno vlomilsko tolpo, ki ji je načeloval 28 letni Ivan Belé, brezposelni krojaški pomočnik, ki je prišel pred kratkim iz zapora, kjer je odsedel pet let zaradi dezerterstva. Ta tolpa je v avgustu vlomila v grajsko kopališče s ponarejenimi ključi. Od tam so nekemu kopalcu odnesli dve nalivni peresi in večjo vsoto denarja. Nekaj dni za tem so vlomili v drugo kabino in odnesli upravniku hotela »Šport« 21.000 din. Iz nekega inozemskega avtomobila so ukradli dve zapestni uri. Konec avgusta so ponoči vlomili v poslovalnico trg. podj. »Izbira« in odnesli za 22.000 din različnega blaga. Končno so vdrli v KZ v Lescah in tudi tam pobrali blago in denar v skupni vrednosti 22.900 dinarjev. Zdaj je tolpa prišla za varne zapahe in ji bo sodišče izreklo zasluženo kazen.

Iz Kamnika

Na kamniško gimnazijo se je v tem šolskem letu vpisalo 698 učencev, in sicer v nižje razrede 558, v višje pa 140. Prvošolcev je 223, od teh 118 dijakov in 105 dijakinj. Prvič v povojnih letih so dekleta v prvem razredu v manjšini, v ostalih razredih in v celokupni statistiki zavoda pa so v večini (376 deklet, fantov pa 322). Pouk na gimnaziji je okrnjen, ker manjkajo še tri učne moči.

Ceste v kamniškem okolišu so bile pred nedavnim vnovič premerjene, zdaj pa dobivajo nove kilometrske kamne, krajevne napisne table in prometne znake.

Iz Komende

Nov most. Na cesti iz Komende v Križ se je v Gmajnici pogreznil temelj kamnitega mosta in sedaj grozi nevarnost, da se bo porušil ves. Ker bi bilo popravilo zvezano s prevelikimi stroški, bodo zgradili nov most nižje in preložili cesto. S tem bodo odrezali tudi dva ostra ovinka in za vedno odstranili prometno nevarnost na tej cesti.

Domžalska »Svoboda« je gostovala to nedeljo v Komendi z Gobčevo opereto Planinska roža. Kljub lepemu vremenu je bila dvorana razprodana.

Iz Kranja

V torek okrog polnoči se je na glavni cesti Bled—Kranj na ovinku pri Polici zgodila težka prometna nesreča, pri kateri je osebni avto zavozil v dvovprežni voz, kjer sta bila zadaj privezana dva konja. V bolnišnico so bili prepeljani trije ponesrečenci. Uničena sta bila dva konja in avto. Organi LM so bili takoj na mestu nesreče in naredili izvid, kako je sploh prišlo do nesreče.

*

V sredo zvečer sta bili v »Zadružni restavraciji Jelen« v Kranju dve ločeni družbi. Prvo družbo so tvorili šoferji, drugo pa trije delavci iz tovarne »Sava«. V pijanosti je nekdo (verjetno delavec iz »Save«) z nožem večkrat zabodel Gaberc Jožeta, šoferja iz »Iskre« in ga težko ranil. Storilca so prijeli. O dogodku bomo podrobneje poročali prihodnjič.

Iz Moravč

V tem mesecu sta se močno ponesrečila: Franc Mihelčič, zidar pri Remontu Moravče, ko se je peljal s kolesom domov, padel in si zlomil tilnik.

Anton Sušnik, delavec iz Domžal je pri barvanju železnih podpornikov padel z lestve in si zlomil roko ter dobil tudi notranje poškodbe.

Iz Lesc

V tovarni verig in plugov v Lescah so dogradili veliko in lepo dvorano, ki bo služila kolektivu za politično in kulturno izživljanje, poleg tega pa bo dvorana služila tudi delavskemu svetu za njegove seje. Do sedaj v tovarni niso imeli dvorane in zato so bili sestanki največkrat v obratih. Dvorano so v nedeljo slovesno izročili svojemu namenu.

Z Jesenic

V drugi polovici prihodnjega meseca bo na Bledu prvi mednarodni šahovski turnir, na katerem bo sodelovalo 6 moštev metalurških podjetij iz Švice, Avstrije in Jugoslavije. Iz Švice bo zastopan kolektiv Brown-Beveri, iz Avstrije Voest iz Linza in Soeller Bleckmann A. G. z Dunaja. Od domačih železarn pa bodo zastopane Ženica, Jesenice in Titovi zavodi Litostroj, kot rezerva pa železarna Guštanj.

Turnir se bo začel 15. oktobra popoldne in bo končan v soboto 17. oktobra, potem pa si bodo udeleženci ogledali Bled z okolico in Postojno.

Iz Zminca

»V Zmincu bi bilo zelo lepo, če bi vsi tako dosledno odmerjali davek vsem, kot so ga Lovrotu« — se je glasil 19. 9. 1953 stavek v dopisu pod naslovom »Iz Zminca«.

Davčna komisija si bo prizadevala, da bo v Zmincu »lepo« tudi za Lovrota, vendar pa v pojasnilo javnosti pripominja:

Za leto 1952 je imel omenjeni 240 dinarjev predpisanega davka na novodograjeno hišo. Lastnik hiše trdi, da je ta davek previsok, ker hiša še ni gotova, čeprav je zgradba že dograjena in le ša podstrešje čaka še njegove žuljave roke. Zanimivo je to, da ne zna uporabljati drugih prostorov razen kuhinje in sobe, vsaj tako stoji v dopisu.

Da bo davek laže plačal, mu predlagamo, naj se zaposli v tolikšni meri kot žena ter zmerno uživa alkoholne pijače. V bodoče naj se o sestavu davčne komisije točno pouči in šele nato poroča javnosti. V davčni komisiji so zastopani domala vsi sloji.

Z dohodki od Muretovega griča nima občina nič skupnega, ker omenjeno posestvo ni bilo dano njej v upravo.

S tem dopisom odgovarjamo javnosti — ne pa Lovrotu, ki odgovora verjetno ne bo razumel, kot ne razume uredb.

Navodila za pripravo jesenskih volitev v zbore proizvajalcev v kranjskem okraju

Določitev volilnih enot

Okrajni ljudski odbor Kranj je na podlagi 94. čl. Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS štev. 31/102-53) na seji Zbora proizvajalcev dne 22. 9. 1953 sprejel

SKLEP

o določitvi volilnih enot za volitve odbornikov Zbora proizvajalcev OLO Kranj in številu odbornikov, ki se volijo v posameznih volilnih enotah.

I.

SKUPINA INDUSTRIJE, TRGOVINE IN OBRTI:

A.

Samostojne volilne enote so:

Volilna enota štev. 1, ki jo sestavlja del. gosp. podjetja Iskra tovarna za elektrotehniko in finomehaniko (produkcija) — **3 odborniki.**

Volilna enota štev. 2, ki jo sestavlja del gosp. podjetja Iskra, tovarna za elektrotehniko in finomehaniko (montaža) — **3 odborniki.**

Volilna enota štev. 3, ki jo sestavlja gosp. podj. Tiskanina, tovarna tiskanega blaga — **4 odborniki.**

Volilna enota štev. 4, ki jo sestavlja gospodarsko podjetje Inteks, tekstilna tovarna — **3 odborniki.**

Volilna enota štev. 5, ki jo sestavlja gospodarsko podjetje Bombažna predilnica in tkalnica Tržič — **3 odborniki.**

B.

Skupne volilne enote so:

Volilna enota štev. 6, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Kranj: Splošno gradbeno podjetje Projekt, Trgovsko podjete Vino, Podjetje za nakup in prodajo žita in mlevskih izdelkov Žito, Mestna vrtnarija — **2 odbornika.**

Volilna enota štev. 7, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Kranj: Direkcija komunalne dejavnosti, Remontna delavnica tekstilnih strojev, Remontna delavnica »Č« Kranj — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 8, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Kranj: Pletenina, Elektrarna Sava Elektro Kranj — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 9, ki jo sestavljajo gospodarske enote v mestni občini Kranj: Kranjsko gradbeno podjetje, Invalidsko podjetje, Tkalnica barvarna, kemična čistilnica Zvezda, Roleta-mizarstvo, Tovarna mila Kinematografsko podjetje Kranj, enote PTT službe, Gorenjska tiskarna, Državna založba Slovenije, Triglav poslovalnica I in II in privatni obrtniki s sedežem na terenu Rupa in Struževo — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 10, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Kranj: Industrija bombažnih izdelkov IBI, Tovarna lovskih patronov, Zadružna mlekarna Čirčiče in privatni obrtniki s sedežem na terenu Čirče, Primskovo, Klanc in Huje — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 11, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Kranj: Industrija obutve Planika, Kurivo, Odpad, Podjetje za promet z odpadki, Živinoreja, Mestna opekarna Stražišče, ter vse gospodarske organizacije občine Besnica — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 12, ki jo sestavljajo gosp. enote v mestni občini Kranj: Lesno industrijsko podjetje Kranj, Gozdno gospodarstvo Kranj, Sitarsko-žimarska zadruga Kranj, Invalidsko podjetje Plastika, Invalidsko podjetje Vrtnarija, privatni obrtniki in gostinstvo na desnem bregu Save, enote JDŽ in vse gospodarske organizacije občine Mavčiče — **1** odbornik.

Volilna enota štev. 13, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Kranj: Trgovsko podjetje za Gorenjsko — Kokra, Trgosko podjetje Merkur Trgovsko podjetje Preskrba, Trgosko podjetje Tkanina, Trgovsko podjetje Sadje, Trgovsko podjetje Delikatesa, Invalidsko podjetje Prehrana — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 14, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Kranj: Tovarna usnja Standard in Tovarna gumijevih izdelkov Sava, obrtniki s sedežem obrti na Jahačevem prelazu, Na skali, Majstrov trg Kokriški breg, Prešernova ul., Regінčeva ul., Tomšičeva ul., Pot na kolodvor, Ljubljanska cesta, Stara cesta, Struževska cesta ter vse gostinstvo na levem bregu Save — **2 odbornika.**

Volilna enota štev. 15, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Kranj: Mestna klavnica, Mestna šivalnica, Soboplesk, Mestno steklarstvo, Mestno tapetništvo, Mest. brivnica, Čevljar. zadruga, Mestno prevozništvo, Elektrotehn. podjetje, Mestna slaščičarna Mest. ključavničarstvo, Invalid. podj. Puškarna in privatni obrtniki s sedežem v Jenkovi ul., Titov trg, Cankarjeva ul., Tavčarjeva ul., Trubarjev trg, Savski breg, Sejmišče in Savska cesta — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 16, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Tržič: Tovarna obutve Triglav, Tovarna cvekov Retnje, Trgovska mreža Triglav, Tovarna pohištva, Železo-les Tržič, Galanterija Tržič, Pletilstvo Tržič, Tovarna usnja Runo in trgovina — **2 odbornika.**

Volilna enota štev. 17, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Tržič: Gozdna uprava Puterhof Lesno industrijsko podjetje Tržič, Trgovsko podjetje Preskrba, Trgovsko podjetje Prehrana, Poslovalnica Triglav Tržič Poslovalnica Tobak, Odpad - Tržič, Mlekarna Tržič, Sadje Kranj, Uprava drž. stan. zgradb Trgovska poslovalnica KZ Leše, Kovor, Križe, Sv. Ana, Sv. Katarina — **1 odbornik.**

Volilna enota štev .18, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Tržič: Tovarna kos in srpov, Mestna pekarija, Mest. mesarije, Klavnica Mest. žaga, Mizarsko podjetje, OZKZ posloval. mesarija, Mlin Retnje, Kleparska delavnica, Mehanična delavnica, Reševalna postaja, Krojaštvo Tržič, Krojaštvo Križe, Drž. tes. mojster Stritih, Kino Tržič, Radiomehanika Tržič, Fotolik Tržič, DES Tržič, privatni obrtniki Tržič — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 19, ki jo sestavljajo gosp. organizacije v mestni občini Tržič: Tovarna čevljev Ljubelj, Megrad Tržič, Pilarna Triglav, Gostinstvo Zelenica, Apnenica Tržič Železniška postaja JDŽ, PTT Tržič, Planinsko društvo — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 20, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Škofja Loka: Gorenj. predilnica, Tovarna klobukov Odeja, Obrtne poslovalnice, usnjarske, tekstilne in vseh ostalih strok, razen gradbene, lesne, kovinske in prehrambene — **2 odbornika.**

Volilna enota štev. 21, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Škofja Loka: Gradis, Strojno kovinsko industrijsko podjetje SKIP, Ljubljana-Vižmarje, obrat Šk. Loka, Motor Drž. elektrokovinsko podj., JDŽ, PTT v Škofji Loki, Prevozništvo Remont, obrtna podjetja in obrtne poslovalnice gradbene stroke — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 22, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Škofja Loka: Lesno industrijsko podjetje, Škofja Loka, Gozdna uprava Škofja Loka, vse trg. poslovalnice, podjetja komunalne dejavnosti, Dom slepih in obrtne poslovalnice lesne in kovinske stroke — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 23, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v mestni občini Škofja Loka: Lesno industrijsko podjetje Jelovica, Mlinsko podjetje obrata Trata, vse gostilne in obrtne poslovalnice prehrambene stroke ter vse gospodarske organizacije obč. LO Žabnica — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 24, ki jo sestavljajo vse gospodarske organizacije občine Cerklje, Šenčur in Smlednik — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 25, ki jo sestavljajo vse gospodarske organizacije občin Poljane, Gorenja vas, Sovodenj in Zminec — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 26, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije v občini Železniki: O.

(Nadaljevanje na 6. str.)

Organizacija zborov volivcev v proizvajalni skupini kmetijstva

SKLEP

Okrajna volilna komisija v Kranju je na osnovi 145. člena Zakona o pravicah in dolžnosteh ter o volitvah in odpoklicu zveznih ljud. poslancev, 125. čl. Zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljud. poslancev Ljudske skupščine LRS in 97. čl. Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

določila,

da se zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za odbornike Okraj. zbora proizvajalcev ter poslance Zveznega in Republiškega zbora proizvajalcev v PROIZVAJALSKI SKUPINI KMETIJSTVA opravijo v naslednjih gospodarskih organizacijah:

1. KZ Besnica, 2. KZ Bitnje in Ekonomija Bitnje, 3. KZ Mavčiče, 4. KZ Podbrezje, 5. KZ Leše, 6. KZ Naklo, 7. KZ Sv. Ana, 8. KZ Sv. Katarina, 9. KZ Kovor, 10. KZ Križe, 11. KZ Goriče, 12. KZ Trstenik, 13. KZ Predoslje, 14. KZ Kokrica, 15. KZ Kranj, 16. KZ Preddvor, 17. KZ Žiri, 18. KZ Sovodenj, 19. KZ Trebija, 20. KZ Hotavlje, 21. KZ Lučine, 22. KZ Gorenja vas, 23. KZ Javorje, 24. KZ Log, 25. KZ Zminec, 26. KZ Poljane in KDZ Mladi vrh, 27. KZ Sorica, 28. KZ Davča, 29. KZ Zali log, 30. KZ Martinj vrh, 31. KZ Dražgoše, 32. KZ Češnjica, 33. KZ Selca, 34. KZ Bukovica, 35. KZ Luša, 36. KZ Trata, 37. KZ Godešič, 38. KZ Žabnica, 39. KZ Šk. Loka in Ekon. Šk. Loka, 40. KZ Cerklje, 41. KZ Brniki, 42. KZ Zalog, 43. KZ Visoko, 44. KZ Velesovo, 45. KZ Šenčur, 46. KZ Kokra, 47. KZ Jezersko in Ekonomija Jezersko, 48. KZ Smlednik in Ekonomija Smlednik ter Ekonomija Hraše, 49. KZ Voklo, 50. KZ Trboje, 51. Drž. posestvo Cerklje in Ekonomija Cerklje.

Pri združenih gospodarskih organizacijah skliče zbor volivcev:

1. KZ Bitnje za KZ Bitnje in Ekonomijo Bitnje;

2. KZ Poljane za KZ Poljane in KDZ Mladi vrh;

3. KZ Škofja Loka za KZ Škofja Loka in Ekonomijo Šk. Loka;

4. KZ Jezersko za KZ Jezersko in ekonomijo Jezersko;

5. KZ Smlednik za KZ Smlednik, Ekonomijo Smlednik in Ekonomijo Hraše;

6. Državno posestvo Cerklje za Državno posestvo Cerklje in Ekonomijo Cerklje.

Smrt fašizmu —

svobodo ljudstvu!

Predsednik Okr. vol. komisije:
Stane Vertovšek l. r.

Tajnik Okr. volilne komisije:
dr. Pavle Rozman l. r.

Organizacija zborov volivcev v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti

SKLEP

Okrajna volilna komisija v Kranju je na osnovi 145. člena Zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu zveznih ljud. poslancev, 125. čl. Zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljud. poslancev Ljudske skupščine LRS in 97. čl. Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

določila,

da se zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za odbornike Okraj. zbora proizvajalcev ter poslance Zveznega in Republiškega zbora proizvajalcev V PROIZVAJALSKI SKUPINI INDUSTRIJE, TRGOVINE IN OBRTI opravijo:

I. V gospodarskih organizacijah:

1. »Planika« Kranj,
2. Direkcija komunalnih ustanov Kranj,
3. Gorenjska predilnica v Šk. Loki,
4. »Alpina« Žiri,
5. Jug. drž. železnice Kranj,
6. »Pletenina« Kranj,
7. »Megrad« Kranj,
8. Industrija bombažnih izdelkov Kranj,
9. »Roleta« Kranj,
10. Elektrarna Sava Kranj,
11. »Standard« Kranj,
12. Invalidsko podj. »Zvezda« Kranj,
13. »Elektro« Kranj,
14. »Pekarna« Kranj,
15. Trg. podjetje »Kokra« Kranj,
16. Trg. podj. »Preskrba« Kranj,
17. Trg. podjetje »Sadje« Kranj,
18. Trg. podjetje »Merkur« Kranj,
19. Združene mlekarne Čirčiče,
20. LIO Škofja Loka,
21. Gozdna uprava Šk. Loka,
22. »Gradis« Škofja Loka,
23. Voj. podjetje »Jelovica« Škofja Loka,
24. Tovarna klobukov Škofja Loka,
25. Zadruga »Niko« Železniki,
26. Zadruga Češnjica (sodarstvo, mizarstvo in mehanične delavnice),
27. Tovarna kos in srpov Tržič,
28. Tovarna obutve »Ljubelj« Tržič,
29. Tovarna finega pohištva Tržič,
30. »Megrad« Tržič,
31. Tovarna lepenke Tržič,

(Nadaljevanje na 6. str.)

Dostojno se pripravimo na volitve

Kaj je treba vedeti o najbolj pomembnih pripravah za volitve

Na zadnjem zasedanju sta tako Zvezna kot Republiška ljudska skupščina sprejeli predpise, s katerimi je bil, skladno z že uveljavljenimi novimi predpisi uzakonjen nov volilni sistem. Na osnovi teh novih predpisov, t. j. Zveznega zakona o pravicah in dolžnostih, o volitvah in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev in Republiškega zakona o pravicah in dolžnostih o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, sta Zvezni oz. Republiški izvršni svet razpisala volitve v Zvezni oz. Republiški zbor, ki bodo v nedeljo 22. 11. 1953, ter volitve v Zvezni oz. Republiški zbor proizvajalcev, ki bodo v dneh od 22. oz. 23. do 28. 11. 1953, in sicer tiste dni, ki jih določita Zvezna oz. Republiška volilna komisija.

Volitve poslancev v Zvezni in Republiški zbor se opravijo po volilnih enotah tako, da se v vsaki volilni enoti voli en poslanec. Za volitve v Zvezni zbor tvori celotni okraj Kranj eno volilno enoto, za volitve v Republiški zbor pa je Kranj razdeljen na sedem volilnih enot, ki obsegajo območja naslednjih občin: 1. del mesta Kranj: tereni center, Orehek, Stražišče, 2. del mesta Kranj: tereni Planina, Primskovo, Rupa, Struževo ter občini Naklo in Predoslje, 3. Tržič, Goriče, 4. Jezersko, Preddvor, Cerklje, Smlednik, Šenčur, 5. Škofja Loka, Mavčiče, Žabnica, 6. Besnica, Selca, Železniki, Zali log, 7. Zminec, Poljane, Gorenja vas, Žiri, Savodenj. V okraju Kranj bomo torej volili enega poslanca v Zvezni zbor in 7 poslancev v Republiški zbor.

Kandidati za poslanca Zveznega in poslance Republiškega zbora se predlagajo na zborih volilcev, ki se sklicujejo za vsa območja kakor za volitve v Okrajni zbor. Okrajna volilna komisija je za območje okraja Kranj določila naslednja območja zborov volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za poslance Zveznega in poslance Republiškega zbora: 1. v občini Besnica: celotno območje obč. lj. odbora Besnica. 2. v občini Cerklje: a) Cerklje, Vašca, Polica, Grad, Poženk, Pšata, Šmartno, Stiška vas, Sv. Ambrož, Ravno, Apno, Šent Urška gora, Sv. Lenart, Sidraž, Viševca, Vrhovlje. b) Zg. Brniki, Vopovlje, Lahovče, Zalog, Cerkljanska Dobrava, Glinje, c) Velesovo, Trata, Adergas, Češnjevk, Praprotna polica, Štefanja gora, Gorje. 3. V občini Gorenja vas: a) Gorenja vas, Sestranska vas, Trata, Dol. Dobrava, Gor. Dobrava, Žirovski vrh, Antona, Žtr. vrh, Urbana, Todraž, Bačne, Brebovnica, Dolge njive, Goli vrh, Lučine, Prilesje, Zadobje. b) Hotavlje, Hlavče njive, Sr. Brdo, Volaska, Čabrače, Suča, Robidnica, Davča, del Krinice, Laze, Lajše, Studor, Debeni, Kopačnica, Leskovica, Trebija, Podgora, Kladje, Fužine. 4. v občini Goriče: celotni obč. odbor Goriče. 5. v občini Jezersko: celotno območje obč. ljud. odb. Jezersko. 6. v mestni občini Kranj: a) teren center, b) teren Rupa, Zlato polje, Struževo, c) tereni Primskovo, Planina, Čirčiče, e) tereni Gorenje, Klanc d) tereni Huje, Gorenja Sava, Iskra, f) tereni Kalvarija, Šmarjetna gora, Stražišče, Labore, g) tereni Orehek, Drulovka. 7. v občini Mavčiče: celotno območje obč. lj. odbora Mavčiče. 8. v občini Naklo: a) Naklo, Malo Naklo, Cegeljnica, Strahinj, Pivka, Polica, Okroglo, b) Žeje, Bistrica, Dolnja vas, Britof, Podtabor, Srednja vas, Zg. Duplje, Sp. Duplje, Zadraga, 9. v občini Poljane: Predmost, Dobje, Smolbno, Srednja vas, Žabja vas, Log, Visoko, Del Gabrške gore, Hotovlje, Bukov vrh, Kremenk, Vinharje, Dol. in Gor. Brda, Malenski vrh, Dol. in Gor. Ravan, Jazbine, Volča, Lovsko brdo, Lom, Zakobiljek, b) Delnice, Podobeno, del Gabrške gore, Javorje, Dolenjčice, Murave, Četena, Ravan, Podvrh, Zaprevalje, Dol in Gor. Žetina. 10. v občini Predoslje: celotno območje obč. odb. Predoslje. Smlednik, celotno območje obč. lj. odb. Preddvor. 12. v občini Selca: celotno območje obč. lj. odb. Selca. 13. v občini Smlednik, celotno območje obč. ljud. odbora Smlednik. 14. v občini Savodenj: celotno območje obč. lj. odb. Savodenj. 15. v občini Šenčur: a) Srednja vas, Visoko, Milje, Hotemože, Olševek, Luže, b) Šenčur, Voklo, Voglje, Hrastje, Prebačevo. 16. v mestni občini Škofja Loka: a) mesto Škofja Loka in vasi: Puštal, Hosta, Sv. Barbara, b) Stara Loka, Binkelj, Virlog, Papirnica, Trnje, Vešter c) Trata, Stari dvor, Virmaše, Grenc, Suha, Lipica, d) Reteče, Gorenja vas, Godešič, Draga, Pungart. 17. v mestni občini Tržič: a) mesto Tržič, b) Križe, Pristava, Seničnо, Zg. in Sp. Kovor, Leše, Hudo, Sebenje, Žiganja vas, Retnje, Breg, c) Kovor, Leša, Hudo, Hušica, Loka, Brdo, Zvirče, Paloviče, Vadiče, Visoče, Popovo, Hudi Graben, d) Sv. Ana, Slap, Čadovlje, Dolina, Puterhof, Lom, Gahovče, Potarje. 18. v občini Zali log: celotno območje obč. lj. odb. Zali log. 19. v občini Zminec: celotno območje obč. lj. odb. Zminec. 20. v občini Žabnica: celotno območje obč. lj. odb. Žabnica. 21. v občini Železniki: a) Železniki, Jasenovec, Škovine, Smoleva, Ostri vrh, Martinj vrh, b) Dražgoše, Studeno, Rudno, Podlonk, Češnjica. 22. V občini Žiri: a) Žiri, Osojnica, Breznica, Brekovce, Sovra, Opale, Izgorje, Podklanc, Ravne, Stara vas, Goropeke, b) Dobračeva, Nova vas, Žirovski vrh, Račeva, Ledinca, Mrzli vrh, Selo, Zabrežnik, Jarčja dolina, Koprivnik.

Zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za poslance Zveznega in Republiškega zbora se lahko opravijo prav do tistega roka, ki je predpisan za predložitev predloga kandidature zbora volivcev Okrajni volilni komisiji zaradi potrditve kandidature, t. j. najpozneje 21 dni pred dnevom volitev, torej do 31. 10. 1953, sklicati pa se morajo seveda najkasneje 30 dni po razpisu volitev. Zbor volivcev skliče predsednik občinskega oz. mestnega ljudskega odbora, na katerega območju se vrši zbor. Sklicanje zbora volivcev se razglasi na običajni način tri dni pred pričetkom zbora z navedbo dnevnega reda zbora. Zbor volivcev, ki je sklican zaradi predlaganja kandidatov za poslanca, se lahko opravi, če je navzočih najmanj desetina vseh volivcev z območja za katera je zbor sklican, najmanj pa 50 volivcev. Če se zbor volivcev ne more opraviti zato, ker ni navzočih toliko volivcev kot je potrebno, skliče nov zbor volivcev tisti organ, ki je upravičen za sklicanje zbora. Na zboru volivcev imajo pravico odločati samo tisti, ki imajo volilno pravico in prebivajo na območju, za katero je zbor sklican. Zbod volilcev otvori predsednik občinskega oz. mestnega ljudskega odbora ali odbornik, ki ga on določi ter ga vodi do izvolitve predsedstva zbora. Izvolijo ga volivci na zboru iz svojih vrst ter ga sestavljajo predsedujoči in dva člana. Dnevni red zbora volivcev mora obsegati: 1. volitev kandidacijske komisije, 2. predlaganje kandidatov po volivcih, 3. Obravnavanje predloga kandidacijske komisije za določitev kandidata in glasovanje o predlogu. Zbor volivcev izvoli izmed prisotnih volivcev kandidacijsko komisijo, katere naloga je, da na podlagi predlogov volivcev poda zboru končni predlog za določitev kandidatov.

Zbori volivcev v industriji, trgovini in obrti

(Nadaljevanje s 5. strani.)

32. LIO Tržič
33. Gozdna uprava Tržič (Puterhof),
34. LIO Preddvor,
35. Gozdna uprava Preddvor,
36. Kamnolom Kokra,
37. Opekarna Bobovk
38. Čevljarsko podj. »Alka« Duplje.

II. Po obratih oz. poslovnih enotah gospodarskih organizacij:

1. V tovarni »Iskra« Kranj: a) montaža, b) orodjarna in splošni oddelek, c) razvojni laboratorij, konstrukcija, uprava priprava dela, komerciala, računovodstvo, d) produkcija, e) industrijska šola, stanovanjska uprava, jasli, kapitalna izgradnja in kontrola.

2. V tov. »Tiskanina« Kranj: a) predilnica, b) tkalnica, c) oplemenjevalnica, d) glavna pisarna delavnice, skladišča in zunanja dela.

3. V tovar. »Inteks« Kranj: a) predilnica, b) tkalnica, c) apretura, d) zunanji obrati, e) obrat II - Gaštej.

4. V tovarni »Sava« Kranj: a) dopoldanska izmena, b) popoldanska in nočna izmena.

5. V gradbenem podj. »Projekt« Kranj: a) stavbišča na desnem bregu Save in stavbišče pri tovarni »Inteks«, b) stavbišča v mestu Kranju (Planina, Komunala, tovarna Sava, Sindikalni dom in Merkur), c) stavbišča na Zlatem polju, vojaški objekti in stranski obrati, d) stavbišča v Brnikih.

III. V združenih gospodarskih organizacijah:

1. Kurivo, Odpad, Kranj, Zimopreja Stražišče, Opekarna Stražišče.

Zbor volivcev se opravi v podj. Kurivo Kranj.

2. Triglav Tržič, Tov. cvekov Retnje trgovska mreža Triglav Tržič.

Zbor volivcev se opravi v podj. Triglav Tržič.

3. Tovarna usnja »Runo« Tržič, trg. podj. »Runo« Tržič.

Zbor volivcev se opravi v tov. usnja »Runo« Tržič.

4. Tovarna furnirja Bodovlje, soc. sektor trgovine in obrti, privatni obrtniki iz območja občine Zminec.

Zbor volivcev se opravi v Tovarni furnirja Bodovlje.

5. LIP Kranj, GG Kranj, Sitarsko žimarska zadruga Stražišče, Plastika Stražišče, Inv. podjetje Vrtnarija Stražišče, privatni obrtniki in soc. gostinska podjetja na desnem bregu Save.

Zbor volivcev se opravi v podjetju LIP Kranj.

6. Tkanina Kranj Delikatesa Kranj, Tobak Kranj, Prehrana Kranj.

Zbor volivcev se opravi v podjetju Tkanina Kranj.

7. Državna obrtna podjetja v Kranju: Elektrotehnično podjetje, Mestna klavnica, Mestna klavnica Mestna šivalnica, Mestno steklarstvo, Sobo-plesk, Mestno tapetništvo, Mestno prevozništvo, Čevlj. zadruga, Mestna slaščičarna, Mest. ključavničarstvo, Mestna brivnica, Fotolik, Puškarna ter privatni obrtniki s sedežem v Jenkovi ulici, Titov trg, Cankarjeva ulica, Tavčarjeva ulica, Trubarjev trg, Savski breg, Sejmišče in Savska cesta.

Zbor volivcev se opravi v Elektrotehničnem podjetju.

8. Privatni obrtniki s sedežem v Kranju: Jahačev prelaz, Na skali, Majstrov trg, Kokrški breg, Prešernova ulica, Reginčeva ulica, Tomšičeva ul., Pot na kolodvor, Ljubljanska cesta, Struževska cesta, Stara cesta in vsa socialistična gostinska podjetja na levem bregu Save.

Zbor volivcev se opravi v gospodarski organizaciji hotel Evropa Kranj.

9. Vino Kranj, Žito Kranj, Mestna vrtnarija Kranj.

Zbor volivcev se opravi v podjetju »Vino« Kranj.

10. Remont tekstilnih strojev Kranj, Remont »Č« Kranj.

Zbor volivcev se opravi v podjetju Remont tekstil. strojev Kranj.

11. Tovarna mila Kranj, Kino Kranj, Okraj. pošta Kranj, Gorenjska tiskarna Kranj, Državna založba Kranj, Triglav poslovalnica I. in II. Kranj ter privatni obrtniki terena Rupa in Struževo.

Zbor volivcev se opravi v podjetju Gor. tiskarna Kranj.

12. Tovar. lovskih patronov Kranj ter privatni obrtniki terenov Črčiče, Primskovo, Klanc in Huje.

Zbor volivcev se opravi v Tovar. lovskih patronov Kranj.

13. Železo - Les Tržič, Pletiljstvo - Galanterija Tržič.

Zbor volivcev se opravi v gospodarski organizaciji železo - Les Tržič.

14. Trg. podjetje »Preskrba« Tržič, Mlekarna Tržič, Trg. podj. Prehrana Tržič, poslovalnica Triglav Tržič, poslovalnica Tobak Tržič, Odpad Tržič in trg. poslovalnice KZ Kovor, Križe Sv. Ana, Sv. Katarina in Leše.

Zbor volivcev se opravi v trg. podj. Preskrba Tržič.

15. Mestna pekarija Tržič, Mestno mizarstvo Tržič, Mestna mesarija Tržič, Mest. kleparstvo Tržič, Mlin Retnje, Mehan, delavnica Tržič, Krojaštvo Tržič, Krojaštvo Križe, Mesarstvo Tržič, Klavnica Tržič, Mestna žaga Tržič, OZKZ poslovalnica mesarije Tržič, Kino Tržič, Fotolik Tržič, DES Tržič, Radiomehanika Tržič in privatni obrtniki Tržič.

Zbor volivcev se opravi v podj. Mestna pekarija Tržič.

16. Pilarna Triglav Tržič, gostinsko podj. Storžič, gostinsko podj. Zelenica Tržič, PTT Tržič in Križe, JDŽ Tržič in Križe, Planinsko društvo Tržič, Apnenica Tržič.

Zbor volivcev se opravi v podj. Pilarna Triglav Tržič.

17. Odeja Škofja Loka, Obrtne usnjarske in tekstilne stroke Škofja Loka ter ostale stroke razen gradbene, lesne, kovinske in prehrambene.

Zbor volivcev se opravi v podj. Odeja Škofja Loka.

18. SKIP Škofja Loka, MOTOR Škofja Loka, JDŽ Škofja Loka PTT Škofja Loka, obrt gradb. stroke, Združena spedicija Škofja Loka, Avtobus Šk. Loka.

Zbor volivcev se opravi v gospodarski organizaciji SKIP Škofja Loka.

19. Komunalna podjetja v Škofji Loki trgovina, lesna in kovinska obrt, Dom slepih Stara Loka.

Zbor volivcev se opravi v podj. komunalne dejavnosti.

20. Mlin Trata, soc. gostinstvo Škofja Loka, obrt prehrambene stroke v Šk. Loki.

Zbor volivcev se opravi v podj. Mlin na Trati.

21. Gospodarske organizacije v občini Besnica: JDŽ, socialgostinstvo, Splošno remontno podj. Besnica, privatni obrtniki.

Zbor volivcev se opravi v Splošnem remontnem podjetju Besnica.

22. Gospodarske organizacije v obč. Cerklje: Opekarna Češnjevek, Parna žaga, soc. gostinstvo, Remontno podj. Cerklje, občinska obrtna podjetja, privatni obrtniki, Trg. podjetje Cerklje in vsa ostala soc. trgovina, PTT Cerklje.

Zbor volivcev se opravi v podj. Opekarna Češnjevek.

23. Gospodarske organizacije v občini Gorenja vas: PTT Gorenja vas, socialistično gostinstvo, Splošno remontno podj. Gorenja vas in ostala socialistična obrtna podjetja privatni obrtniki, Trg. podjetje Gorenja vas in ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v Splošnem remontnem podjetju Gorenja vas.

24. Gospodarske organizacije v občini Goriče: PTT Golnik, soc. gostinstva Krojaško-šiviljska zadruga Goriče, privatni obrtniki, Trg. podj. Golnik, Trgovina KZ Goriče.

Zbor volivcev se opravi v Krojaško-šiviljski zadrugi Goriče.

25. Gospodarske organizacije v občini Jezersko: PTT Jezersko, soc. gostinska podjetja na Jezerskem Kamnolom Jezersko in ostala obrtna podjetja, privatni obrtniki, Elektrarna, Trg. podjetje Jezersko.

Zbor volivcev se opravi v gosp. org. Kamnolom Jezersko.

26. Gospodarske organizacije v občini Mavčiče: Soc. gostinska podjetja, privatni obrtniki, trgovina KZ Mavčiče in ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v gospodarski organizaciji trgovina KZ Mavčiče.

27. Gospodarske organizacije v občini Naklo: PTT Naklo in Duplje, JDŽ Naklo in Duplje, Gostinsko podjetje Naklo, obč. obrtna podjetja Naklo (pletilstvo-tesarstvo), Mesarsko podjetje OZKZ Naklo, Trg. podjetje Naklo, Trgovina KZ Naklo in privatni obrtniki.

Zbor volivcev se opravi v obč. obrtnem podjetju Naklo.

28. Gospodarske organizacije v občini Poljane: PTT Poljane, soc. trgovina in gostinska in obrtna podjetja privatni obrtniki, Trg. podjetje Poljane in ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v Trg. podjetju Poljane.

29. Gospodarske organizacije v občini Preddvor: PTT Preddvor in Kokra soc. gostinska podjetja, soc. obrtna podjetja, privatni obrtniki, Trg. podjetje Preddvor.

Zbor volivcev se opravi v Trg. podj. Preddvor.

30. Gospodarske organizacije v obč. Predoslje: Oljarna Britof, Žaga Britof, Gost. podj. Predoslje, privatni obrtniki, Mlin Ilovka, kolarska delavnica KZ Kokrica, Trg. podjetje Predoslje, Trgovina KZ Predoslje.

Zbor volivcev se opravi v oljarni Britof.

31. Gospodarske organizacije v občini Selca: PTT Selca, Tabor-Remont Selca in ostala obrtna podjetja privatni obrtniki, Trg. podjetje Selca in ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v Tabor-Remont Selca.

32. Gospodarske organizacije v občini Smlednik: soc. gostinstvo, Krajevna pekarija Smlednik, PTT Smlednik privatni obrtniki, Trg. podjetje Smlednik in ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v gosp. org. PTT Smlednik.

33. Gospodarske organizacije v občini Šenčur: soc. gostinska podjetja Šenčur, občinska obrtna podjetja, privatni obrtniki, PTT Šenčur in vsa trg. podjetja.

Zbor volivcev se opravi v gostinskem podjetju Šenčur.

34. Gospodarske organizacije v občinah Železniki in Zali log: PTT Železniki in Sorica, soc. gostinska podjetja, soc. obrtna podjetja, privatni obrtniki, Usnjarna Železniki, Trg. podj. Sora Železniki in vsa ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v Usnjarni Železniki.

35. Gospodarske organizacije v občini Žabnica: soc. gostinstvo — zadružna gostilna Žabnica, soc. obrtna podj. privatni obrtniki, PTT Žabnica, JDŽ Žabnica Trg. podjetje Žabnica in ostala trgovina.

Zbor volivcev se opravi v Trg. podjetju Žabnica.

36. Gospodarske organizacije v občini Žiri: PTT Žiri, soc. gostinska podjetja Žiri, Zadr. gostilna Sora, privatni obrtniki, Trg. podjetje Žiri in ostala trgovina, čevljarsko podj. Metka Žiri in ostala soc. obrtna podjetja.

Zbor volivcev se opravi v čevlj. podj. Metka Žiri.

37. Gospodarske organizacije v občini Sovodenj: Zadružno gostinstvo, Mizarstvo KZ, Trgovina KZ Sovodenj privatni obrtniki.

Zbor volivcev se opravi v podj. Mizarstvo KZ Sovodenj.

Smrt fašizmu —

svobodo ljudstvu!

Predsednik Okr. vol. komisije:
Stane Vertovšek l. r.

Tajnik Okr. volilne komisije:
dr. Pavle Rozman l. r.

Določitev volilnih enot

(Nadaljevanje s 5. strani)

brtno proizvajalna in predelovalna zadruga kovinarjev Niko Železniki, Usnjarna Železniki, obrtniki trgovine, gostinstvo, PTT in vse gospodarske organizacije občine Zali log — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 27, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije: Zadružna poslovalnica Češnjica, Čevljarska produktivna zadruga Ratitovec Studeno in vse gospodarske organizacije občine Selca — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 28, ki jo sestavljajo gospodarske organizacije: Alpina - tovarna čevljev Žiri, enote PTT Žiri, trgovska, gostinska in obrtna podjetja na področju občine Žiri — **2 odbornika.**

Volilna enota štev. 29, ki jo sestavljajo vse gospodarske organizacije občine Preddvor in Jezersko — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 30, ki jo stavljajo vse gospodarske organizacije občin Naklo, Goriče in Predoslje — **1 odbornik.**

II.

SKUPINA KMETIJSTVA

Volilna enota štev. 31, ki jo sestavljajo kmetijske zadruge Besnica, Bitnje, Mavčiče, Podbrezje, Leše, Sv. Ana, Sv. Katarina, Kovor, Križe, Goriče, Trstenik, Predoslje, Kokrica, Kranj, Preddvor in ekonomija Bitnje — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 32, ki jo sestavljajo kmetijske zadruge Žiri, Sovodenj, Trebija, Hotavlje, Lučine, Gorenja vas, Javorje, Poljane, Log, Zminec in KDŽ Mladi vrh — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 33, ki jo sestavljajo kmetijske zadruge Sorica, Davča, Zali log, Martinjvrh, Dražgoše, Češnjica, Selca, Bukovica, Luša, Škofja Loka, Trata, Godešič, Žabnica in ekonomija Škofja Loka — **1 odbornik.**

Volilna enota štev. 34, ki jo sestavljajo kmetijske zadruge Cerklje, Brniki, Zalog, Visoko, Velesovo Šenčur, Kokra, Jezersko, Smlednik, Voklo, Trboje, Ekonmije: Jezersko, Smlednik, Praše, Cerklje ter državno posestvo Cerklje — **1 odbornik.**

III.

Sklep stopi takoj v veljavo in se objavi na oglasni deski Okrajnega ljudskega odbora in v vseh obratih in delavnicah gospodar. organizacij, ki posamezne volilne enote sestavljajo.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Predsednik OLO:
Miran Košmelj l. r.

ZADRUŽNI DAN V NAKLEM

Kmetijska zadruga Naklo prireja ob priliki 50-letnice zadružništva v Naklem naslednje prireditve:

SOBOTA, DNE 3. X. 1953:

ob pol 8. uri — dogon živine na razstavni prostor
ob pol 9. uri — otvoritev sadjarske, poljedelske, čebelarske razstave in razstava zadružnih strojev
ob 9. uri — strokovno ocenjevanje živine
ob 12. uri — revija najbolje ocenjene živine
ob 15. uri — I. zborovanje živinorejcev pincgavrskega pasemskega rajona s predvajanjem filma
ob 19. uri — igra »Divji lovec«

NEDELJA, DNE 4. X. 1953:

ob 9. uri — tekma traktoristov okraja Kranj
ob 10. uri — ogled strojev in javna razprava med kmeti in strokovnjaki o uporabnosti posameznih strojev za naše kraje
ob 13. uri — dirka s kmečkimi konji
ob 14. uri — otvoritev »Zadružnega doma« in objava rezultatov tekmovanja in razdelitev nagrad
ob 15. uri — pester kulturni program v Prosvetnem domu.
ob 16. uri — prosta kmečka zabava s plesom

(Nadaljevanje s 5. strani)

Kandidacijska komisija je sestavljena od 7—15 članov ter ima pravico predlagati po 1 kandidata za poslanca. Predlogi se dajejo ustno. Ko je predlaganje kandidatov končano, se kandidacijska komisija umakne, pretrese predloge, ki so jih dali volivci in sestavi predlog za določitev kandidata. Predlog obsega lahko enega ali več kandidatov, vendar pa samo takšne kandidate, ki so jih predlagali volivci. Ko kandidacijska komisija konča delo, sporoči predsednik ali član kandidacijske komisije zboru volivcev predlog za določitev kandidatov in ga utemelji za vsakega predlaganega kandidata. Zbor volivcev nato obravnava predlog kandidacijske komisije. Če med obravnavanjem kdo navede razloge proti kakemu kandidatu, ki ga je predlagala kandidacijska komisija, ali če predlaga drugega kandidata, mora kandidacijska komisija preizkusiti te razloge in predloge ter predložiti zboru volivcev svoj končni predlog. Tudi ta predlog lahko obsega samo kandidate, ki so jih predlagali volivci. Zbor volivcev glasuje posebej o vsakem kandidatu, ki ga je predložila kandidacijska komisija. Glasuje se z dviganjem rok. Izmed kandidatov, ki jih je predložila kandidacijska komisija, je sprejet vsak tisti kandidat, za katerega je glasovala večina navzočih volivcev. Če zbor volivcev ne sprejme nobenega kandidata iz njenega predloga ali pa se zbor volivcev ne strinja s številom kandidatov, ki jih je ona predložila, se na istem zboru volivcev izvoli nova kandidacijska komisija, ki zastopa potrditev kandidatov, tako kakor je bilo preje že omenjeno. Na podlagi sklepa zbora volivcev se sestavi nato predlog kandidature, ki mora obsegati sledeče podatke: za katere volitve in za katero volilno enoto velja predlog, dan volitev, da je bil predlog sprejet na zboru volivcev, kje in kdaj je bil zbor volivcev in za katero območje, priimek, očetovo in rojst. ime ter prebivališče vseh na zboru volivcev določenih kandidatov. Predlog kandidature zbora volivcev podpiše tisti, ki je predsedoval zboru volivcev in predsednik kandidacijske komisije. Poleg njunih podpisov je treba za vsakega navesti priimek, očetovo in rojstno ime, poklic in prebivališče. Njuna podpisa morata biti overjena od ljudskega odbora občine, na katere območju je bil zbor volivcev ali pa od sodišča. Predlogu kandidature je treba predložiti zapisnik o zboru volivcev. Za veljavnost kandidature je potrebno, da najmanj ena tretjina zborov volivcev na območju Republiške volilne enote oz. ena četrtina zborov volivcev na območju Zvezne volilne enote, predloga istega kandidata. Predlog kandidature zbora volivcev se mora predložiti okrajni volilni komisiji najpozneje 21 dni pred dnevom volitev, t. j. najpozneje do 31. 10. 1953.

Za volitve poslancev v Zvezni zbor proizvajalcev je okraj Kranj v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti za mostojen volilni okraj, ki obsega, gospodarske organizacije omenjene proizvajalne skupine na območju administrativnega okraja Kranj, ki voli enega poslanca; v proizvajalski skupini kmetijstva, pa je okraj Kranj združen z okraji Postojna, Sežana, Gorica, Tolmin in Radovljica v skupni volilni okraj, ki obsega vse gospodarske organizacije omenjenih administrativnih okrajev te skupine in te volijo enega poslanca. Za volitve poslancev v Republiški zbor proizvajalcev pa je okraj v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti razdeljen na volilne enote, ki obsegajo gospodarske organizacije te proizvajalske skupine naslednjih občin: 1. del mestne občine Kranj (desni breg Save) in občino Besnica. 2. del mestne občine Kranj (levi breg Save) in občine Cerklje, Šenčur, Smlednik. 3. Škofja Loka, Zminec, Žiri, Železniki, Gorenja vas, Žabnica, Poljane, Selca, Zali log, Savodenj, Mavčiče 4. Tržič, Naklo, Goriče, Predoslje, Preddvor, Jezersko. V proizvajalski skupini kmetijstva pa je združen z okrajem Radovljica in Tolmin v skupno volilno enoto, ki voli enega poslanca.

Medtem ko volijo poslance v zvezni in Republiški zbor državljani FLRJ, ki imajo volilno pravico in so vpisani v volilni imenik na območju FLRJ oz. LRS, pa se poslanci Zveznega in Republiškega zbora proizvajalcev volijo po izvoljenih okrajnih zborov proizvajalcev. Poslanci Zveznega oz. Republiškega zbora proizvajalcev se volijo torej posredno, zaradi česar je potrebno, da še pred volitvami poslancev v Zvezno oz. Republiško skupščino opravimo volitve v okrajni zbor proizvajalcev, v katerega bodo volili proizvajalci v svojih gospodarskih organizacijah določeno število svojih predstavnikov. Okrajni ljudski odbor Kranj je za to na seji dne 22. 9. 1953 sprejel sklep; da bodo volitve v Okrajni zbor proizvajalcev **dne 5. 11. 1953.** in sicer v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti ter **dne 8. 11. 1953.** v proizvajalski skupini kmetijstva.

Odbornike za okrajni zbor proizvajalcev volijo proizvajalce neposredno vsak v svoji proizvajalski skupini in sicer: 1. V skupini industrije, trgovine in obrti: delavci in uslužbenci, ki delajo v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prevozništvu, poštni, telegrafski telefonski službi, trgovini, gostinstvu, pri komunalnih delih in obrtništvu ter obrtniki. 2. V skupini kmetijstva: kmetje, ki so člani kmetijskih zadrug, in člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavci in uslužbenci kmetijskih posestev, delavci in uslužbenci kmetijskih zadrug in drugi kmetijski delavci. Na seji dne 22. 9. 1953. je Okrajni ljudski odbor sprejel tudi sklep, s katerim je določil, da se v novi Okrajni zbor proizvajalcev izvoli z ozirom na gospodarsko razvitost okraja največje dopustno število članov, to je 50, kolikor članov šteje Okrajni zbor. Po določilih novega Zakona o volitvah in odpoklicih odbornikov ljudskih odborov imajo namreč zbori proizvajalcev najmanj tri četrtine toliko odbornikov kot Okrajni zbori.

(Dalje prihodnjič.)

V novembru vsi na volišče

GLAS GORENJSKE

K ŠTEV. 40

Priloga za poduk in razvedrilo

3. X. 1953

TAKO SO VOLILI NEKDAJ . . .

14 glasov je zadostovalo, da je bil kandidat izvoljen za „ljudskega" poslanca

Tudi parlamentarne volitve imajo svojo zgodovino, ki je včasih zelo zanimiva. Borba za kandidate se je v stari Jugoslaviji vodila v ministrskih kabinetih in pisarnah policijskih oblasti, ne pa na terenu med množicami. S podkupovanjem so hoteli na vsak način priti na kandidatno listo ljudje, ki so se borili samo za »stolček« in pri tem niso izbirali sredstev. »Banatski glasnik« (3. januarja 1923. leta) poroča to-le: »Obveščeni smo bili, da je včeraj okoli poldneva obiskala našega podžupana zelo upoštevana hčerka dr. I. V. Z gospodom podžupanom se je dalj časa zadržala v političnem razgovoru. Imenovana gospodična ima pri sedanjih volitvah zelo važno vlogo. Ona določa, kdo bo postal kandidat Radikalne stranke v Banatu.

Na tisoče premestitev

Celoten državni aparat je ob dnevu, ko so bile objavljene volitve, odložil na stran vse posle, ki niso v zvezi z volitvami. Prav tako ministri. Vlada ima polne roke dela. Takoj so nastale temeljite spremembe v uradniškem aparatu, posebno v policijskem. Tisoč in tisoč državnih uradnikov so vrgli iz službe ali pa jih premestili. Vlada sprejema na njihova mesta »svoje ljudi«, ki ji bodo na volitvah zagotovili večino. Celokupen upravni aparat je pričel delati propagando za vladne kandidate, nasprotne kandidate pa preganjati. Gonja je bila neusmiljena proti vsakomur, ki ni bil pristaš vlade.

Številne stranke

Nekdaj je bilo pri nas polno raznih strank. Pred volitvami 1922. leta so bile poleg radikalov in demokratov še sledeče stranke:

N. pr. v Sloveniji: Slovenska ljudska stranka (vodja je bil Korošec), Slovenska kmečka stranka (Pucelj), Narodno-socialna stranka (Deržič), Narodna ljudska stranka (Šusteršič), Narodna napredna stranka (Ravnikar), Socialistična stranka Jugoslavije (Bernoto) Socialistična stranka delovnega ljudstva (Fabijančič), Republikanska kmečka stranka (dr. Novačanin). V drugih krajih je bil položaj sličen. Naravno je, da je policijski aparat imel dosti dela v borbi proti tolikim vladnim nasprotnikom, da bi radikalcem oziroma demokratom zagotovili večino v bodoči skupščini. V tej borbi niso poznali nobenih ozirov. Dogajale so se aretacije, pretepi in često tudi uboji.

Najvišji zakon

Ali takrat morda ni bilo Ustave? Da, imeli smo jo, tudi zakone smo imeli. Toda tedaj je bil najvišji zakon minister za notranje zadeve, izvajalci zakonov pa so bili okrajni načelniki, policijski pisarji in žandarji.

Vsakim volitvam v novi parlament je sledila vrsta zahtev po pojasnilih za nepravilnosti pri volitvah. Nikoli niso nikogar obsodili za izvršena kaznjiva dejanja ali celo uboje. Skoraj neverjetno, pa vendar še je vse to dogajalo.

Prva obtožba

Šele, ko je bila mera zvrhana, so obtožili prvega ministra. Napačno bi bilo misliti, da so to storili zato, ker so hoteli red, prekinitev stare nemogoče prakse, uvedbo zakonitosti in zagotovitev osnovnih pravic državljanov. Ne. Minister za notranje zadeve Božo Maksimović je postal trenotno težak problem celo v Radikalni stranki. Bil je na poti svojim tovarišem v stranki in ti so ga v dogovoru z demokrati in opozicijo obtožili. Ta tožba proti onemu ministru je bila res zanimiva in strašna na pogled. »Razbite so bile volitve«, tako navaja obtožnica, dalje »aretirani predstavniki opozicije, ponarejeni volilni zakonfid, poslan. kandidata dr. Krafta so v volilni gonji pretepli itd.«. Do sodbe ni nikoli prišlo.

Aretacije v Hrvaški

V Zagrebu so brez vprašanja prijeli kandidate. Med njimi tudi šefa najmočnejše stranke Stjepana Radića. Sodišče je izdalo odlok, naj ga izpuste. Odločba je bila po zakonu izvršena toda komisija je na osnovi odredbe ministra za notranje zadeve obdržala vse aretirance še nadalje v zaporu. Na njihovo pritožbo je sodišče zopet izdalo odlok, da se izpustijo na svobodo, vendar policija tega ni upoštevala.

Minister prisoten pri tepežu

Boža Maksimović je 1926. l. osebno predsedoval nekemu volilnemu zboru v Beogradu. Ko so nekateri meščani nasprotovali predlaganim kandidatom, so navalili nanje policijski agenti s korobači in jih pretepali pred očmi ministra za notranje zadeve. On je to mirno gledal.

Politični uboji

V volilni gonji so bili politični uboji pogosti, posebno na jugu. Samo v enem dnevu so v Prilepu na ulici ubili tri Turke in enega Srba. Policija nikoli ni poiskala storilcev.

Nezaželeni kandidati so bili često tepeni v pisarnah okrajnih načelstev. Načelnik belopalanskega okraja je v svoji pisarni napadel uslužbenca, ker ni hotel poslušati naloga policije in se odreči kandidaturi. Namestnika kandidata Pale Fodorja so v zaporu tako mučili, da se mu je od udarcev omračil razum.

»Klevetanje oblasti«

Podtikanje raznih krivic vladnim nasprotnikom je bil povsem običajen pojav. Ako se je nekdo izjavil proti vladnemu kandidatu če je agitiral za nasprotnika, če je pripadal opozicijski stranki, se je moral »prostovoljno« obtožiti, da je klevetal oblast, kralja in podobno. Taka dejanja so mu podtaknili, da bi prišel v zapor. Milutin Vrbić je bil obtožen, da je ukradel kokljo s piščanci. Policija je kokljo našla na njegovem dvorišču. Žandarji so ga skupno z dokaznim corpus delicti odvedli na okr. načelstvo. Tam ga je že čakal vladni kandidat s svojimi pristaši in godbo, ki je igrala k njegovi zmagi.

Obtožba brez izida

Obtožba proti ministru za notranje zadeve je vsebovala tudi mnogo drugih dejstev. Postavili so jo na dnevni red ljudske skupščine, o njej razpravljali in — nič. Minister je ostal še naprej na svojem mestu. Delal je še dalje na isti način in je celo izvedel volitve 1927. leta. Te volitve so najbolj črna točka v politični zgodovini. Tedaj so se zgodila neštevilna nasilja, izgoni, kazni, poneverbe, podkupovanja volivcev itd. Ministra so po volitvah napadali za dejanja med volitvami, vendar brezuspešno.

Po 6. januarju

Volitve, ki so bile po proglasitvi šestojanuarske diktature, se niso mnogo razlikovale od prejšnjih. Tudi tedaj so bili politični uboji, poneverbe itd.

Tako so v parlament prihajali kandidati, ki so dobili 200 do 300 glasov, medtem ko so njihovi nasprotniki imeli po 30, 40 in 60 tisoč glasov. Neki poslanec iz Hrvatske je bil izvoljen s komaj 14 glasovi, za njegovega nasprotnika pa je glasovalo več tisoč ljudi.

Ravnodušnost do volivcev

Zaradi takega stanja so bili vladni kandidati popolnoma ravnodušni do volivcev in njihovih želja in potreb. Nekoč so Vojo Marinkovića poklicali, naj pride na zbor volivcev v okraj, kjer je kandidiral. Na povabilo je kandidat grobo odgovoril:

»Ne grem na zborovanje! Če pridem ali ne pridem, izvoljen bom kljub temu.«

Elegantna črna obleka za večerne prireditve

Pred spanjem

Po končanem delu počivajte šele takrat, ko ste poskrbeli tudi za svoje zdravje. Uspeh je vreden da žrtvujete še četrt urice samo sebi.

Najprej slecite delovno obleko in si privoščite mlačno prho ali kopel ali pa se vsaj umijte in nato dobro otrite z mehko frotirko. Če si potem namažete polt z olivnim ali mandeljnovim oljem, boste občutili prijetno sproščenost. Nato se oblecite v sveža oblačila, pa se vam bo zdelo, da ste popolnoma spočiti, kakor da niste ves dan trdo delali, ves večer boste sveži, lahko boste obiskali gledališče, koncert ali kakšno drugo zabavo, z veseljem se boste posvetili lepi knjigi ali pa razgovoru z domačimi.

Na ta način se boste telesno poživili, a sami dobro veste, da povzroča dobro telesno počutje vedar duh in dobro duševno razpoloženje. Vedrost in telesno ugodje se pa odražata v obrazu. Gube se porazgubijo, poteze postanejo mehkejše in smejoče, oči izražajo mladost.

Zvečer si vzemite tudi malo časa, da zberete svoje misli. Premislite in kritično ocenite, kar ste čez dan počeli. Kdor se navadi, da zvečer pregleda dnevno delo, se bo mnogo laže duševno zbral, imel bo več uspehov, ker ne bo ničesar storil nepremišljeno in se ne bo dal presenetiti od nedavnih dogodkov.

Osvežitev polti

Vsaka žena bi si od časa do časa morala privoščiti parno kopel. Delovanje potnih žlez se poveča in na ta način se čisti koža. Zlasti anojnice se pri parnih kopelih temeljito očistijo in odprejo. Nekaterim ženskam se lojne žleze kaj rade zamaše. Tedaj se v njih pogosto napravijo sojedci, ki dajo polti videz zanemarjenosti. Parna kopel je najboljše sredstvo za odpravo te neprijetnosti. Že po prvem poskusu bomo dosegle viden uspeh.

*

Vtisnjena mesta odpravimo iz baržuna, če ga držimo nad vodno soparo.

*

Tudi ključavnice je treba od časa do časa očistiti. Če jih v presledkih dobro izpihamo in nabrizgamo z oljem, si prihranimo precej jeze in marsikak zlomljen ključ.

*

Kakao se ne sprime v kepe, če ga pomešamo s sladkorno sipo, predno ga vsujemo v mleko.

Kranjski grad in njegov stavbni razvoj

Kranjski grad predstavlja s svojo mogočno gmoto, dvigajočo se na robu konglomeratnega pomola tik nad mostom preko Save, enega najučinkovitejših arhitektonskih poudarkov starega Kranja in nepogrešljiv člen v silhueti mesta. Po času nastanka je obenem najstarejši spomenik profalnega stavbarstva v Kranju in se v virih omenja že l. 1256. V tem letu dovoli Koroški vojvoda Ulrik, tedanji lastnik Kranja, ortenburškim grofom zgraditev utrjenega stolpa na robu mestne ploščadi, ki naj varuje prav v tem času nastali most preko Save. Ta stolp, ki predstavlja eno zgodnjih oblik srednjeveškega gradu v katerem se istočasno družita obrambni in stanovanjski moment, se nam je v osnovi ohranil do danes. Pozoren opazovalec, ki ga vodi pot preko Savskega mostu v mesto, brž opazi na desnem krilu grajskega pročelja zidan pravokotni izrastek, ki se globoko zajeda v strmino pomola. Prav temu najstarejšemu delu gradu smo ob sedanji skromni obnovi zunanjščine posvetili posebno pozornost. Izpod debelega ometa so se prikazale številne strelne line in lepi, iz klesanih kamnov sestavljeni oglí, ki uokvirjajo stavbo. Morda nam bo kmalu mogoče najti tudi pot do kleti — nekdanjih ječ, ki so danes bržkone zasute in katerih vhod leži nekje pod tlakom v notranjščini stavbe. Če si pobliže ogledamo ta del gradu, opazimo, da se njegov tloris po obliki približuje kvadratu. Čeprav ni bilo mogoče najti pod ometom nobenih otipljivejših stilnih označ, nam vendar razmerje med širino sten in debelino zidov dokazuje, da se pisani viri ne motijo in da je prvotni kranjski grad nastal resnično v dobi zgodnje gotike, t. j. v 13. stoletju. Po svojem tipu predstavlja prehod med tipičnim romanskim donjonom — prvotno obliko gradu, ki je služil v prvi vrsti obrambnim namenom in ki se nam je do devetdesetih let prejšnjega stoletja ohranil v škofjeloškem gradu — ter kasnejšo razvojno stopnjo srednjeveške grajske arhitekture, ki jo zastopa jedro radovljiške graščine, v katerem prihaja izrazito stanovanjski moment vse bolj do izraza.

Doba turških vpadov in uporaba strelnega orožja prineseta spremembe tudi v prvotno obliko kranjskega gradu. Njegovo pritličje utrdijo po italijanskem načinu s pošévnimi zidovi, ga opašejo s kamnitim palicastim zidcem in ga vključijo v ostalo mestno fortifikacijo.

Novi ekonomski pogoji in drugačen v tostranstvo obrnjen življenjski nazor renesanse, spremeni značaj naše celotne grajske arhitekture. Skromni, tesni prostori srednjeveškega gradu ne ustrezajo več rastočim potrebam po humanizmu prebujenega in k večjemu udobju stremečega človeka. Sredi 16. stoletja kupi grad Janž Khisl s Fužin, ga prezida v graščino, ki dobi po njem naziv »Khislstein«. Današnje ime Kieselstein izvira verjetno od Valvazorja, ki si je njegov izvor napačno razlagal od kremena. »...gradu je dal ime Kremen (nemško Kiesel), iz katerega sta zidana grad in mesto.« Še pred letom 1600 dobi grad današnjo obliko. Na prvotno srednjeveško stolpasto jedro se nasloni mogočno telo dvonadstropne stavbe — današnji centralni del gradu. Vendar nam način razporeditve prostorov, zelo skromna veža in stopnišče dokazujejo, da v tem času srednjeveška stavbarska tradicija še ni povsem izumrla in da je še daleč čas, ki ustvari »potratne prostore« kasnejših graščin. V neskaljeni luči, ki jo prižiga v stavbarstvu zmagujoča renesansa, se kažejo posamezni arhitekturni členi: portali, leseni okvirji vrat, na kamnite konzole oprti stropi itd. Protestantizem zapusti sledove v citatih iz biblije, ki jih piše po stenah. Enega teh smo pred dnevi odkrili na stopnišču, ki vodi v prvo nadstropje. Približno v istem času, morda nekaj let pozneje, prizidajo gradu vzhodni trakt z arkadnim hodnikom. V njegovem nadstropju prevladujejo tipične renesančne oblike: loki in toskanski stebriči, medtem ko kaže pritličje še vedno rahel nadih srednjeveške tradicije, kateri se tudi ostalo meščansko stavbarstvo Kranja še v poznem 17. stol. ne more povsem izogniti.

Medtem, ko ostaja prvotno srednjeveško jedro kranjskega gradu na slikah topografa Merijana in zgodovinarja Valvazorja še vedno samostojen, s posebno streho od ostale graščine ločen del arhitekture, opažamo od 18. stoletja dalje v upodobitvah mesta Kranja vedno bolj naraščajočo težnjo po združitvi obeh stavbnih individuov. Kvadratni prizidek na jugovzhodu končno združi obe arhitekturni gmoti v učinkovito celoto.

Letošnja restavracija gradu je imela namen prikazati pot razvoja njegove zunanje podobe. Vsled pozne jeseni smo morali prvotni program skrčiti na najmanjšo mero. Vkljub temu smo z doseženimi rezultati zadovoljni. Ugotovljena je bila oblika prvotnega grajskega jedra in struktura njegovih zidov. V prihodnjih letih bo treba misliti predvsem na ureditev notranjščine, kjer se pod ometom skrivajo številni, na kamnite konzole oprti leseni stropi in slikarije, ki jih renesančni grad z razvitim čutom za dekoracijo prav gotovo ni pogrešal.

Do Prešernovih časov je bila stara funkcionalnost notranjih prostorov še vedno živa. Nastanitev uradov okrajne gosposke v drugi polovici 18. st. je uničila staro notranjo podobo gradu in spremenila stavbo v množico temačnih prostornin. V gradu stanuje danes okrog 200 gojencev Vajeniškega doma. Iz golih higienskih razlogov bi bilo potrebno najti zanje ustreznejše življenjske pogoje, grad pa spremeniti v bivališče predmetom, ki jim sanitarni razlogi ne ovirajo eksistence — v muzej!

Ureditev sodobne kuhinje

V kuhinji se pripravljajo jedi, zato zahteva ta prostor praktično pohištvo, snago in red, da gre delo hitreje od rok.

Leži naj proti severu, da poleti ni prevroče. Stene naj bodo bele, do višine 1.5 m prepleskane z oljnato barvo ali obložene s keramičnimi ploščicami. Če ni mogoče obložiti ali prepleskati z barvo celotnih sten, pa jih vsaj tam, kjer se najbolj mažejo, t. j. ob štedilniku in ob pomivalniku. Okna naj bodo velika. Svetloba naj pada na štedilnik. Razsvetljena naj bodo tudi vratca pečice. To je najlaže tam, kjer je štedilnik od zadaje strani prizidan k steni.

Okno naj ima prezračevalno odprtino, poleti mrežo. V velikih kuhinjah naj bo še stenska ventilacija tik pod stropom, da bo v kuhinji več svežega zraka, pa manj sopare. Od ostalega stanovanja naj bo kuhinja ločena, da se ne razširja vnaga in duh po kuhi.

Tla v kuhinji so lahko iz različnih snovi. Zelo lepa so kamnita ali iz keramičnih ploščic, ki jih hitro in lepo čistimo. Teracit je tlak iz kamnitih drobcev in cementa. Pred uporabo ga zbrusijo s solno kislino in zmijejo. Ko se osuši, ga naoljijo in povoščijo z belim voskom. Tak tlak čistimo z milnico, parkrat na leto pa ga povoščimo. Kamnit in keramičen tlak je mrzel, zato moramo na mestih kjer stojimo, napraviti lesene mreže.

V kuhinji uporabljamo nadalje tudi kstilolitni tlak, ki je topel in elastičen, vendar se hitro izrabi. Dobimo ga, če zmešamo magnezitni cement z žaganjem.

Največkrat pa imamo v kuhinji lesen pod. Pri ladijskih tleh morajo biti stiki tesni. Tak pod je topel, mehak za hojo in se čedno poriba. V kuhinjah manjših družin oblagajo tla z lesenitom, ki ga čistijo kot parket. Betonska in ilovnata tla so za noge nezdrava.

Če je le mogoče, naj bo v kuhinjo napeljana voda. Na vsak način pa mora biti lijak za odtok umazane vode. Odliv mora biti izpeljan tako, da voda ne zastaja okrog hiše in se ne izliva po okolici. V peščenem svetu se dobro obnese jama z gramozom. Voda pronica skozi gramoz v zemljo. Večkrat pa je treba zgornjo plast gramoza, kjer se nabira gosta in mastna nesnaga, premenjati ali jamo prestaviti. Lijak naj ima zaklopnico, da ne uhaja smrad v kuhinjo. Čistiti ga moramo redno. Razkuži ga in pobere maščobo vroč lug, raztopina klorovega apna ali lužnega kamna.

Pohištvo je najprimernejše iz mehkega lesa, lakirano v svetli barvi, ker se lepo čisti. Vsa oprema v kuhinji naj bo razvrščena tako, da prihrani ženi nepotrebno hojo. Ne sme biti prenapolnjena, vendar pa mora imeti vse, kar je za hitro delo potrebno, in sicer: dober štedilnik, dovolj veliko in primerno visoko delovno mizo, omaro za posodo, kuhinjske stolčke in pomivalnik. Pri novogradnjah naj bodo v kuhinji vzidane omare. Z njimi prihranimo na prostoru, mladim zakoncem pa denar za pohištvo. Manj primerne so police, četudi imajo zavese.

V zaprto omaro spravljamo posodo, v njene predale živila, ki jih sproti rabimo. Razdeljena naj bo v primerno visoke police in predale po predmetih katere spravljamo vanje. Dno predalov in polic pokrijemo s čistim papirjem, boljše je povoščeno platno.

Gospodinja naj dela, kar le more, sede zato naj bodo stoli primerno visoki, da udobno sedi. Praktične so izvlečljive deske pri pohištvu, pri katerih je možno opravljati delo sede.

Ob pomivalniku naj bo montirana premakljiva poševna plošča za povezovanje pomite posode, kar je veliko bolj higienično kot brisanje s krpo in da tudi manj dela. V večjih kuhinjah je pomivalnica ločena od kuhinje, prav tako tudi prostor za čiščenje zelenjave in pripravljanje živil.

Ne prestrašite se nenapovedanih gostov

Če hočete, da se bodo gostje v vaši hiši dobro počutili, morate gledati predvsem na to da se boste tudi vi dobro počutili kot gostiteljica. Nič ni gostu mučneje, kakor da mora gledati, kako gostiteljica vsa zbegana in upehana leta iz sobe v kuhinjo in iz kuhinje v sobo. Če skozi priprta vrata sliši vznemirjeno šepetanje med otroki, ali pa se celo prerekanje, je vsa iz sebe in ne ve kaj bi storila, ali ostala pri gostu ali zletela v kuhinjo in pomirila razgrajajoče otroke. Naj vas obišče kdorkoli, glejte predvsem na to, da ostanete mirni in da gre vse v hiši svojo običajno pot.

Sedaj pa še nekaj, s čimer si premnoga gostiteljica beli glavo. Kako bi postregla svojemu gostu? Marsikatera je zaradi tega večkrat v zadregi. Prav vsakemu gostu brez izjeme lahko postrežete s čajem, kosom kruha ter presnim maslom ali marmelado, s kozarcem malinovca, limonade ali pa postavite pred gosta košarico sadja z domačega vrta. V velik užitek bo vsakemu obiskovalcu še tako skromen prigrizek, če ga servirate z mirnostjo in vedrim obrazom, medtem ko še tako rafinirano servirana poslastica na katero je moral čakati cele pol ure in mu jo gostiteljica postavi na mizo z vznemirjenim obrazom in tresočimi rokami, slabo vpliva na gosta.

Kadar pa gostiteljica ve, da jo bo kdo obiskal, naj gleda predvsem na to, da ima ob njegovem prihodu že prigrizek, s katerim mu namerava postreči, pripravljen. Le tako bo lahko mirnega srca in zbranih misli sedla k gostu in se posvetila samo njemu ter ji ne bo treba begati po kuhinji in sobi in se predajati mislim, s čim neki bi mu postregla.

Nasveti

Kuhinjske deske sčasoma potemne. Če pa jih kdaj pa kdaj zmijemo z vodikovim superoksidom postanejo spet lepe in svetle.

Peteršilj je izborno sredstvo za nego kože. Položimo zvečer pest zelenega peteršilja v skledo nizke vode in si zjutraj v njej umijmo obraz in vrat. Kmalu bomo opazili, da postaja koža mehkejša, čista in prožna.

Tudi najtrša krtača za nohte postane sčasoma mehka, ker se med ščetinami nabere milo. Če jo včasih položimo v mrzlo okisano vodo, ostanejo ščetine vedno trde.

Raskava koža postane mehka, če vodi, v kateri se umivamo vselej dodamo nekaj mleka. Maščoba mleka se vpija v kožo in jo napravi mehko in gladko. Prhljaje odpravite, ako si glavo enkrat na teden natrete s citronovim sokom.

Bradavice izginejo, če jih osem do deset dni natirate z medom.

Brilantino za lase si lahko naredite sami iz dveh delov olja in enega dela kolonjske vode.

Zrezana čebula čisti pozlačene okvirje slik, ohranja pa tudi lakaste čevlje.

S čajnim zvretkom peremo črno svilo. Tudi opranè nogavice lahko z njim nekoliko obarvamo.

Otroci se mleka pogosto branijo. Če jim damo slamico, bodo z njo srkali mleko iz kozarca, in kozarec bo kaj kmalu prazen.

Rože dobijo v vazi hitro neprijeten duh po gnilobi. To preprečimo, če denemo v vazo bakren novec. Rože ostanejo potem tudi dalj časa sveže.

Jabolka in hruške ne potemnè če jih lupimo in režemo z nožem, ki ne zarjavi in jih potem za malo časa položimo v okisano vodo.

Če hočemo, da nam lakasti čevlji ne razpokajo, jih moramo večkrat natreti z glicerinom.

Premog, ki daje mnogo saj, polijemo, preden ga naložimo na ogenj s slano vodo. Bolje bo gorel in tudi saj ne bo toliko.

Jesenski plašč iz enobarvnega blaga

Nekaj o pripravi likerjev

Liker ni pijača za vsakdanje uživanje. Kadar dobiš nepričakovan obisk te kozarček likerja reši iz morebitne zadrege. Prav pride slabotnim, bolnim ljudem, toda tudi domačim boš ustregla, če jim ob tej ali oni priliki domačega praznika, godu, obletnice itd. ponudiš dobrega likerja, ki si ga sama pripravila.

Šipkov liker. Potrebuješ 1 l šipka, ½ kg sladkorja, dišave.

Naberi pozno v jeseni, ko ga je že slana ožgala in se je že zmehčal liter šipka (to je rdeči sad divjih rož), šipek operi, ga dobro stolci in daj v steklenico s širokim vratom (steklenica za vlaganje). Dodaj dišave, koščck cimeta, nekaj klinčkov, limonove ali pomarančne lupine. Vsega tega daj po okusu. Na šipek nalij dober liter dobre slivovke ali kakega drugega močnega žganja. Steklenico zamaši ali zaveži in postavi za 8 do 10 dni na sonce, če tega dni, pa na kakšen drug topel prostor k peči. Nato skuhaj približno 1/2 kg sladkorja, poltega s 1/4 l vode. Kuhanega postavi na hladno, da se ohladi. Zdaj šipek odcedi in k tekočini pridaj kuhan mrzel sladkor. Pusti ga zopet nekaj dni stati, da se očisti. Potem ga na platneni krpici odcedi, nalij v dobro umite steklenice, zamaši in shrani.

Pripomba: Dodatek k navodilu šipkovega likerja.

Ko šipkov liker precediš in ti ostane gošča, nalij vanjo kaka dva litra vode in zopet postavi na topel prostor ter pusti, da se skisa. Tako dobiš zelo okusen kis, ki ga lahko potem natiješ v steklenice.

Hruškov liker. Vzemi okusne hruške jih na krušnem strgalniku nastrži in iztisni iz njih sok, katerega precedi in potem kuhaj 10 minut. Zatem ga odstrani. Za liter soka kuhaj posebej do 1/2 kg sladkorja v 1/4 l vode. Ohlajen sladkor premešaj ohlajenemu soku. Za liter soka vzemi 3/4 l navadnega dobrega žganja. Vse dobro premešaj, če je treba še enkrat precedi, potem nalij v steklenice, jih zamaši in shrani. Enako pripravljaš liker iz lepo dišečih jabolk.

Metin liker. Potrebuješ majhen krožnik mete, lupino ene pomaranče, 1 l dobre slivovke, pol kilograma sladkorja.

Meto zreži na rezance, jo daj v steklenico s širokim vratom, potrosi z lupino ene pomaranče, lahko pridaš tudi dva klinčka in zaliješ z litrom dobre slivovke ali vinskega žganja. Dobro zamaši in postavi za teden dni all 10 dni na sonce. Potem sok precedi in mu prilij približno 1/2 kg s 1/4 l vode kuhanega že mrzlega sladkorja. Liter nalij v steklenico, zamaši in shrani. Namesto mete lahko vzameš meliso.

Brinjev liker. Potrebuješ 1/2 l brinjevih jagod, 1 l slivovke in 1/4 kg sladkorja.

Dobro zrele brinjeve jagode stolci, daj v steklenico in nalij nanje slivovke. Postavi za nekaj tednov na sonce (2 do 4 tedne). Potem precedi na gosto krpico, prilij 1/4 kg s 1/4 l vode kuhanega in že ohlajenega sladkorja, dobro zmešaj, nalij v steklenice dobro zamaši in shrani.

Vinski liker. Potrebuješ 1/2 črnega vina, 3/4 kg sladkorja, liter slivovke, 2 stroka vanilije.

Daj sladkor v pooščeno kozico polij ga z vinom, postavi na štedilnik, pusti da zavre in nekaj časa vre. Vanilijo zreži na koščc, jo daj tudi v kozico, nakar vse skupaj odstavi. Ko se ohladi in je že popolnoma mrzlo šele prilij liter dobre slivovke. Dobro zmešaj, pusti malo stati, nakar na gostem prtiču precedi, nalij v steklenice, dobro zamaši in shrani.

Kavni liker. Potrebuješ 1 kg sladkorja, 1 l. vinskega žganja, 15 dkg kave, strok vanilije.

Za kavni liker je najboljše, da vzameš pravkar praženo kavo, katero takoj zmelješ in takoj zakuhaš v 3/4 litra vrele vode v katero si vrgla na koščke zrezan stok vanilije. Kavo dobro pokrij in jo pusti nekaj časa prav počasi vreti, tako da pade kava na dnu. Potem odstavi, da se ohladi. V dobro pooščeno posodo daj 1 kg sladkorja, ga polij s 3/4 l vode, postavi na štedilnik, pusti da zavre in se očisti. Potem postavi na hladno, da se ohladi. Ko sta kava in sladkor že mrzla, precedi kavo, ji prilij sladkor in 1 l dobrega žganja. To zmešaj, zamaši in pusti stati nekaj dni, da se dobro očisti. Potem ga precedi skozi flanelasto krpico, nalij v steklenice, katere dobro zamaši in zapečati ter do uporabe shrani.

ZANIMIVOSTI

DEBELOST V AMERIKI

Objavljajo, da je doraslo prebivalstvo ameriških srednjih in zapadnih držav predebelo. Povprečna teža posameznikov je 25 do 30% nad normalo. To velja v prvi vrsti za države Kansas, Nebraska, Illinois, Iowa, Michigan in Ohio. Na boljšem je Minesota. Pa tudi njeno prebivalstvo je še po teži 10 do 15 odstotkov nad normalo.

KRIZA V ŠOLSTVU

Letošnjo jesen se bo vpisalo na ameriške šole vseh vrst 30 miljonov mladine ali 10 miljonov več, kolikor je na razpolago prostora in učiteljske moči.

GOBAVCI

Na svetu je okrog 7 milijonov gobavcev, od teh živi v Britanskem imperiju okrog 3 milijone, nekaj sto pa celo v Veliki Britaniji. Število gobavcev se bo znatno zmanjšalo, ko bodo proti tej bolezni začeli uporabljati sulfamide.

CIGANI V EVROPI

V Evropi so se cigani prvič pojavili v Grčiji. Grki so mislili, da so Egipčani. Od tod tudi v angleškem jeziku beseda gibsy, ki pomeni danes cigan. Cigani so verjetno iz severne Indije, od koder so pobegnili pred krvoločnim Tamerlanom.

NOBENEGA V ZAPORU

Na Hrvatskem in v Sloveniji so imeli v prejšnjem stoletju navado, da so izobesili belo zastavo, če ni bilo v občinskem zaporu nobenega kaznjenca.

INTERNACIONALA

Internacionala je bila prvič glasbeno predvajana leta 1888, ob prazniku Zveze francoskih novinarjev v Lyonu. 1899. leta je postala himna francoskih socialistov, potem pa himna vsega delavstva.

UPOROV PA TOLIKO

Od leta 1826 do 1854 je bilo v Rusiji 556 kmečkih puntov. Najštevilnejši so bili leta 1848 in 1854.

AMERIKA IMA PREVEČ AVTOMOBILOV

V ZDA je že takšen obseg voznega parka, da postaja to vprašanje vedno bolj pereče. Avtomobilov je toliko, da jih vse ceste ne morejo niti »požreti«. Vedno prihaja do zastoja in sicer skoraj na vsakih 6 km. Strokovnjaki mislijo, da bi se iz te zagate prišlo na ta način, da bi se začele graditi ceste ena na drugo.

KATOLIČANI V ANGLIJI

Do 1828. leta katoličani niso smeli kandidirati v angleškem parlamentu, do leta 1871 se pa niso smeli vpisati na univerzo v Oxfordu in Cambridgeu.

STROJ ZA TOČNOST

Neka majhna britanska tehnična tvrdka, ki se že 25 let ukvarja z izdelavo strojev za rezanje ključev trdi, da je iznašla poseben stroj, ki ugotavlja preciznost ključa. Kljub temu, da je šele nekaj mesecev od tega, kar so iznašli stroj, je prišlo iz ZDA in drugih držav sveta že mnogo naročil. Na stroju je posebna naprava, ki kaže naprave ključev 10 krat povečane.

SMRTNE IZGUBE

Vojne izgube ZDA v korejski vojni cenijo na 24.000 umrlih vojakov. Poleg tega je na listi pogrešanih še okoli 9.000 ljudi, za katere sodijo, da jih je okoli devet desetin padlo. Tako cenijo skupno izgube mrtvih ameriških vojakov v korejski vojni na približno 32.000. To je le nekaj več kot ena desetina izgub, ki so jih imele ZDA v drugi svetovni vojni in le nekaj manj kot so jih ZDA izgubile samo na tihomorskem področju (okoli 50.000).

STATISTIKA

Višek statistike predstavlja statistična služba v ZDA, kjer je v posebnem oddelku trgovskega ministrstva v Washingtonu letos 10. avgusta točno 2 minuti po dvanajsti uri popoldne stroj za štetje prebivalcev ZDA pokazal zgodovinsko število 160 milijonov.

BESEDE

V Bonnu so nedavno izdali statistiko o delovanju prvega parlamenta Zahodne Nemčije, ki je prejšnji mesec končal svoje delo. Po tej statistiki je bilo na 2.828 sejah izgovorjeno 14 milijonov besed. Parlamentarni zapisniki obsegajo nad 14 tisoč tipkanih strani.

ZEMELJSKA POVRŠINA

Površina naše zemlje znaša 510.1 milijona km², od česar odpade na kopno 29 odstotkov, na površino pod vodo pa 71 odstotkov. Razmerje med kopnim in površino pod vodo pa je drugačno na severni kot na južni poluti. Na severni poluti je kopnega 39 odstotkov vse površine, na južni pa samo 19%. Nadalje je pod vodo na severni poluti 61 odstotkov na južni pa 81 odstotkov.

NAŠIM BRALCEM

Spet pričenjamo nov zanimiv podlistek. V njem bo nastopil naš znanec BERT KING, pisatelj in detektiv, ki se je našim bralcem že priljubil. Srečali bomo tudi njegovega očeta, starega GOSPODA KINGA policijskega nadzornika v oddelku za umore. Ostale osebe so: JAKOB WILIAMS milijonar, PAOLO DE HUENTAS, njegov tajnik, LORENS GASSMANN, notar, KAPITAN SCOTT, star morski volk in komandant Wiliamsove jahte Tornado, LILIAN WERNER in MARGA BOLLE, milijonarjevi nečakinji, MARY MAY, Liliana prijateljica, policijski poročnik PARK, okrajni sodnik JACKSON ter mladi podjetni kriminalist HARRY BIK.

Ariel Kassak:

I.

Njegov priimek je bil njegova nesreča. Lepo vas prosim, kdaj ste že slišali, da bi imel človek tako smešen priimek! Bik! Dokler ga niso kolegi izvedeli, je bilo še vse v redu. Toda vselej je prišel tisti neizogibni dan, ko so ga odkrili. In potem je bil: bikec, bikon, bikič, bivol, da celo Bufallo-Bill. Seveda je bilo prijateljstvo pri kraju. **Harry Bik** je stopil v kot, namrščil čelo, sklonil glavo, a oči so gledale tako grdo kot španskemu biku na korridah. Trikrat je pobegnil z univerze, kjer je študiral pravo. Dokler je bil oče še živ, ga je vselej spravil nazaj. Toda po njegovi smrti ga ni bilo, ki bi pregovoril trmasto butico. Končno je fant uvidel, da ne more več tako dalje. Imel je sijajne sposobnosti. Bil je železnega zdravja, delaven kot mravlja, če je hotel, prebrisan in vztrajen, naravnost — rojen detektiv.

Zato sta se z **Bertom Kingom** sešla v kavarni. Bert, ki je bil že znan po vsej Ameriki, izvrsten pisatelj kriminalnih romanov in še izvrstnejši privatni detektiv, po čudnem naključju doslej Harryja še ni nikoli srečal.

Ko sta se drug drugemu v kavarni predstavila, je Harry gledal napeto v Bertov obraz: Ali se bo tudi on porogljivo nasmehnil, ko bo slišal tisto strašno besedo — Bik. Pa se ni. Res ne. Bert je ostal povsem resen. Zato se je Harryjevo srce odprlo na stežaj in poletelo Bertu naproti. S tem je pričelo njuno veliko in iskreno

prijateljstvo. Tudi Bertu je bil mladi mož takoj všeč, saj je imel odkrit pogled, visoko postavo, kuštravo grivo in silna ramena.

Najprej sta se pogovarjala o vsakovrstnih neumnostih, toda kmalu sta bila pri snovanju skupnega podjetja. Gospod King je začuden dognal, da bo postal kompanjon gospoda Bika.

— Imam še nekaj tisočakov, ki mi jih je oče zapustil. Če se česa ne lotim, jih bom kmalu snedel — je rekel Harry. — Zato jih hočem vložiti v najino podjetje: privatno detektivsko agencijo. Vi posodite meni svoje ime in svoj ugled, jaz pa vam svoje delo. Dohodke in izdatke si bova bratovsko delila.

Poslušajte, Bert. Vam sploh ne bo treba niti s prstom migniti. Vse bom delal sam. Noge si bom do kolen obrusil. Delal bom dnevno dvanajst ur. Vložil bom ves svoj denar. Potrebno mi je le vaše ime na vratih, za vse ostalo bom skrbel sam. —

Naslednjega dne je Harry odpeljal Berta v njune prostore. Bili so v tretjem nadstropju ne previsokega nebotičnika. Na vratih je bila pritrjena solidna črna tabla z zlatim napisom:

Privatna detektivska agencija
Bert King et comp.

Njun urad je imel tri sobe in bil dostojno opremljen. V »najsvetejšem« so bili celo fotelji.

— Predstavljam vam najino tajnico. — Bila je že zrela devica. Mrtvaško resna napram Bertu je v Harryja zrla s hrepenečimi očmi.

Bert je kapituliral. Sicer mu je bilo, kakor da bi bil pretekel nekaj kilometrov, toda konec koncev mu je bilo vse skupaj pogodu.

— — —

Krasno majsko jutro. Berta je zbudil telefon. Harry je prosil, naj takoj pride v pisarno. Njegov glas je bil tako razburjen, da je zganil celo Berta, ki je bil rojen flegmatik.

— Veš, kaj je novega? — je zaklical Harry s svojim grmečim basom. — Danes ne bova ločevala neprimernih parov, tudi ne bova iskala pobeglih deklic, o ne! Danes imava pred seboj resnični, pravi »slučaj«, prijatelj moj! —

— Kakšen slučaj? —

— Kaj jaz vem! Saj mi ni mar povedati. Vem pa, da mora biti nekaj velikanskega, kajti rečem ti, on tiči v denarju do vrha glave! —

— A kdo je to? —

— Človek, ki ga nihče ne pozna, človek, ki ga še nihče ni videl, newyorški fantom — Jakob Wiliams v svoji lastni osebi! —

Veliki mož je bil telefoniral, da želi govoriti z gospodom Kingom, z njim samim in z nikomur drugim. Navdušen mu je Harry obljubil, da bo poiskal gospoda Kinga, da bo gospod King v pisarni, ko bo prišel veliki trenutek.

(Dalje prihodnjič)